

Osnovna šola Gustava Šiliha Laporje

IZVOR KRAJEVNIH IMEN V ŠOLSKEM OKOLIŠU

PODROČJE: SLOVENSKI JEZIK

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorja: Žiga Iršič, 8. a

Niki Vantur, 8. a

Mentorica: Albina Avsec, prof.

Laporje, 2016

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujema mentorici, gospe Albini Avsec, za usmerjanje, pomoč in potrpežljivost pri delu in gospe Boženi Brence za lektoriranje najine raziskovalne naloge.

Posebna zahvala velja vsem anketirancem in še posebej intervjuvancem: Zvonimiri Bevc, Angeli Perkovič, Marijanu Krajncanu, Alojziji Kušar, Janezu Osvaldu in Frančiški Robar.

Hvala tudi prof. dr. Marku Snoju za podano drugo mnenje.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste pripomogli k nastanku najine raziskovalne naloge.

KAZALO

1 UVOD	6
2 TEORETIČNI DEL	7
2.1 Naselja v šolskem okolišu	7
2.2 Zapis in oznaka naselbinskih imen	8
2.3 Zapis imen prebivalcev	9
2.4 Etimološka analiza lastnih imen	9
2.5 Pomenski izvor slovenskih krajevnih imen	10
2.6 Raba predložnih dvojic na in z/s ter v in iz	11
2.7 Razlaga krajevnih imen v šolskem okolišu	11
3 EMPIRIČNI DEL	14
3.1 Namen empirične raziskave	14
3.2 Metodologija	14
3.3 Postopki zbiranja podatkov	15
3.4 Raziskovalni vzorec	15
3.5 Obdelava podatkov	15
3.6 Rezultati	15
3.6.1 Intervjuji.....	15
3.6.2 Analiza ankete.....	18
3.6.3 Večbesedna lastna zemljepisna imena na krajevnih tablah in smerokazih v šolskem okolišu.....	24
3.6.4 Etimološka analiza.....	27
4 RAZPRAVA	28
5 ZAKLJUČEK	30
6 VIRI IN LITERATURA	31

KAZALO SLIK

Slika 1: Naselja in hišne številke v šolskem okolišu	7
Slika 2: Oznaka naselbinskih in nenaselbinskih imen	8
Slika 3: Zemljevid Laporja z okolico	8
Slika 4: Pravila zapisa zemljepisnih lastnih imen	9
Slika 5: a Informativna tabla o kamninah v šolskem parku; b izsek table	14
Slika 6: Ledinska imena v laporski župniji	16
Slika 7: Nekdanja imena kraja Hošnica	16
Slika 8: Število anketiranih učencev po spolu	18
Slika 9: Število učencev po starosti	18
Slika 10: Število učencev po krajih	19
Slika 11: Raba predlogov iz in z/s z roditeljskim	19
Slika 12: Raba predlogov v in na z mestnikom	20
Slika 13: Raba predlogov v in na s tožilnikom	20
Slika 14: Prebivalka kraja	21
Slika 15: Prebivalec kraja	21
Slika 16: Pridevniki, tvorjeni iz krajevnih imen	22
Slika 17: Poznavanje izvora krajevnega imena	22
Slika 18: Izvor poznavanja krajevnega imena	23
Slika 19: Zanimanje učencev za izvor krajevnih imen	23
Slika 20: Zanimanje učencev za ogled rubrike Izvor krajevnih imen v šolskem okolišu	24
Slika 21: Krajevna tabla Križni Vrh	24
Slika 22: Krajevna tabla Kočno ob Ložnici	25
Slika 23: Krajevna tabla Vrhole pri Laporju	25
Slika 24: a Smerokaz Razgor pri Žabljeku; b krajevna tabla	25
Slika 25: Smerokaz Brezje pri Poljčanah	26
Slika 26: Krajevna tabla Zgornja Brežnica	26
Slika 27: Satelitski posnetek Laporja	26

POVZETEK

Z raziskovalno nalogo sva želela raziskati pomen krajevnih imen v okolici Osnovna šole Gustava Šiliha Laporje in poznavanje izvora poimenovanj med starejšimi učenci. Ker sva sama poznala le izvor poimenovanja kraja, v katerem stoji najina šola, je bila naloga za naju velik izziv.

Glede na to, da sva se dela lotila z branjem krajevnih leksikonov in etimološkega slovarja, kjer so kraji predstavljeni kot geselski članki, se nama je zdelo smiselno, da ugotoviva tudi, v kolikšni meri učenci pravilno uporabljajo predlog v povezavi z imenom kraja, ali ustrezno pregibajo krajevno ime, ali poznajo imena prebivalcev kraja, v katerem živijo, ali ustrezno tvorijo pridevnik iz imena kraja, in raziščeva, od kod učencem podatek o izvoru imena kraja, v katerem živijo, oziroma ali bi želeli poznati etimološko razlago imena svojega kraja ter ostalih krajevnih imen v šolskem okolišu.

Ker v virih nekaterih izvorov poimenovanj krajev nisva zasledila, sva se obrnila tudi na informatorje in z njimi izvedla raziskovalni intervju. Najprej sva za mnenje povprašala laporskega župnika, g. Janeza Osvalda, ki naju je seznanil z dejstvom, da želenih podatkov v župnijski kroniki ne bova izsledila, hkrati pa povedal, kaj bi utegnilo pomeniti krajevno ime Hošnica. Na terenu sva obiskala predvsem starejše prebivalce kraja Hošnica, pri čemer sva odkrila dve informatorki, go. Alojzijo Kušar in go. Frančiško Robar, raziskovalni intervju v ustni obliki pa sva izvedla tudi z laporskimi učitelji ter drugimi delavci šole, med katerimi so svoje vedenje o obravnavani tematiki delili z nama ga. Zvonimira Bevc, ga. Angela Perkovič in g. Marijan Krajčan.

Na osnovi intervjujev sva dobila nekaj možnih razlag izvora krajevnih imen, zato sva za drugo mnenje povprašala še prof. dr. Marka Snoja, avtorja etimološkega slovarja.

Predvidevala sva, da bi ugotovitve o izvoru pomenov krajevnih imen zanimale tudi ostale laporske učence, zato sva se namenila s pomenom seznaniti tudi širšo javnost z objavo rubrike Izvor krajevnih imen v šolskem okolišu na šolski spletni strani.

Zavedava se, da je podatke v rubriki možno spreminjati in dopolnjevati.

Zdi se nama pomembno, da poznamo izvor imena svojega kraja. Zanimivo je, da zelo malo ljudi ve, kaj pomeni imena kraja, v katerem živijo.

Ključne besede: krajevna imena, pomen, raba predloga, ime prebivalca/-ke, vrstni pridevnik

1 UVOD

V raziskovalni nalogi sva želela ugotoviti, po čem so dobili ime kraji, v katerih smo doma učenci OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Omejila sva se na imena naselij, ki sodijo v šolski okoliš, in si zadala cilj, raziskati njihov pomen. Želela sva ugotoviti, ali učenci poznajo izvor imena kraja, iz katerega prihajajo. Predvidevala sva, da vprašanje ne bo enostavno, saj tudi sama prihajava iz različnih naselij in pozna zgolj izvor imena kraja, v katerem stoji naša šola, ne pa tudi pomena ostalih imen krajev, iz katerih prihajajo učenci v laporsko šolo.

Priročniki navajajo v geselskem članku naselbinskega imena poleg naglasne oblike imena tudi roditeljsko obliko, spol, rabo predloga v/na, ime prebivalca oziroma prebivalke kraja ter izpeljan pridevnik. Želela sva ugotoviti, koliko učencev od 6. do 9. razreda prihaja iz katerega kraja ter kako dobro poznajo rabo krajevnega imena.

Etimološki pomen naselbinskih imen v šolskem okolišu, do katerih bova prišla s pomočjo raziskave, bova objavila na šolski spletni strani pod rubriko z naslovom Izvor naselbinskih imen v šolskem okolišu, tako da bodo lahko vsi uporabniki šolske spletne strani dostopali do teh informacij.

Dela sva se lotila z zbiranjem virov in literature. Prelistala sva župnijsko kroniko. Naredila sva več intervjujev s starejšimi prebivalci krajev, katerih izvora imena nisva našla v etimološkem slovarju, povprašala za mnenje tudi učitelje in ostale delavce šole, iskala podatke o rabi krajevnih imen v literaturi ter izvedla anketo med učenci OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Večbesednost naselbinskih imen sva preverila na krajevnih tablah oziroma smerokazih.

Predvidevala sva, da učenci obvladajo rabo krajevnih imen, in sicer tako rabo predlogov za izražanje mestovnosti kakor tudi izkrajevnoimenske izpeljanke (pridevnike, prebivalska imena), ne poznajo pa izvora imena domačega kraja.

Zastavila sva si naslednje hipoteze:

1. Učenci ne poznajo pomena imena kraja, v katerem živijo.
2. Učenci pravilno uporabljajo predlog v povezavi s krajem, iz katerega prihajajo.
3. Učenci ustrezno pregibajo ime kraja, v katerem živijo.
4. Učenci ustrezno tvorijo pridevnik iz imena svojega kraja.
5. Učenci pravilno tvorijo imena prebivalcev kraja, v katerem so doma.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Naselja v šolskem okolišu

Laporje je gručasta in hkrati razložena vas na prehodu iz Dravinjske v Ložniško dolino. Je osrednje naselje krajevne skupnosti, ki šteje 1.714 prebivalcev in obsega še naselja Dolgi Vrh, Drumlažno, Hošnica, Ješovec, Kočno ob Ložnici, Križni Vrh, Levič, Razgor pri Žabljeku, Vrhole pri Laporju, Zgornja Brežnica in Žabljek.

V vasi stoji osnovna šola, ki nosi ime po pedagogu Gustavu Šilihu in je bila zgrajena leta 1906, pouk v Laporju pa se je pričel že leta 1828. Ker stari prostori niso več zadostovali za pouk, so leta 2000 dogradili prizidek, ki omogoča kvalitetno delo otrokom v vrtcu, učencem in vsem zaposlenim. Je tudi središče kulturnega in športnega življenja (Laporje, Slovenska Bistrica, 2015).

Uradna spletna stran Občine Slovenska Bistrica navaja, da Krajevna skupnost Laporje vključuje naselja:

- Dolgi Vrh,
- Drumlažno,
- Hošnica,
- Ješovec,
- Kočno ob Ložnici,
- Križni Vrh,
- Laporje,
- Levič,
- Razgor pri Žabljeku,
- Vrhole pri Laporju,
- Zgornja Brežnica,
- Žabljek (Krajevna skupnost Laporje – Občina Slovenska Bistrica, 2015)

V šolski publikaciji je navedeno, da zajema šolski okoliš 15 naselij (Publikacija OŠ Gustava Šiliha Laporje, 2015).

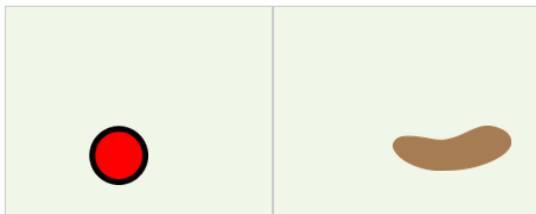
Naselje	Hišne številke	Naselje	Hišne številke
Brezje pri Poljčanah	od 33, 34	Levič	od 1 do 27
Drumlažno	od 1 do 8	Pretrež	od 26 do 44
Farovec	od 1 do 20	Razgor pri Žabljeku	od 5 do 37
Hošnica	od 1 do 78	Štatenberg	od 29 do 32b
Ješovec	od 1 do 8	Vrhole pri Laporju	od 1 do 61
Kočno ob Ložnici	od 1 do 38	Zgornja Brežnica	od 1 do 10
Križni Vrh	od 1 do 108	Žabljek	od 12 do 59
Laporje	od 1 do 122		

Slika 1: Naselja in hišne številke v šolskem okolišu. (Vir: Publikacija OŠ Gustava Šiliha Laporje, 2015, str. 6)

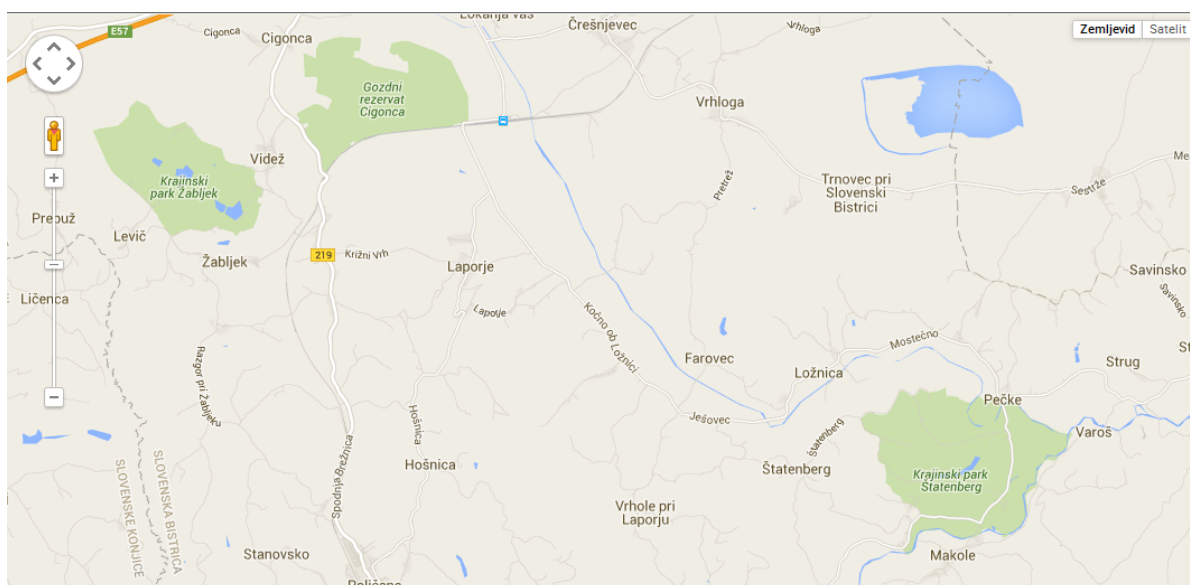
2.2 Zapis in oznaka naselbinskih imen

Mesta, vasi, trgi, zaselki so na zemljevidu označeni s točko oziroma s piko. Njihovim imenom rečemo naselbinska, saj označujejo oziroma poimenujejo naselbine, uvrščamo pa jih med zemljepisna lastna imena.

Nenaselbinska zemljepisna lastna imena na zemljevidu niso označena s točko, ampak je označeno območje, kjer leži ta dolina ali hribovje, stoji gora, teče reka, ležijo morje, država, pokrajina, kotlina ipd. Mednje uvrščamo tudi dele naselbin (Jankovič Čurič, 2015, str. 44).

Slika 2: Oznaka naselbinskih in nenaselbinskih imen. (Vir: Jankovič Čurič, 2015, str. 44)

Slika 3: Zemljevid Laporja z okolico. (Vir: Zemljevid – Slovenska Bistrica, 2015)

Zemljepisna lastna imena so lahko iz ene besede (npr. Laporje) ali iz več besed (npr. Križni Vrh). Pravimo, da so enobesedna ali večbesedna.

Enobesedna zemljepisna lastna imena pišemo z veliko začetnico.

Neprve besede naselbinskih zemljepisnih imen (npr. Križni Vrh) običajno pišemo z veliko začetnico, neprve besede nenaselbinskih zemljepisnih imen pa z malo.

Kadar se kot neprva beseda pri naselbinskih imenih pojavi predlog ali besede mesto, vas, trg, selo, naselje, takrat to besedo pišemo z malo začetnico (npr. Vrhole pri Laporju) (Jankovič Čurič, 2015, str. 45).

Slika 4: Pravila zapisa zemljepisnih lastnih imen. (Vir: Jankovič Čurič, 2015, str. 46)

V slovenski onomastiki se je od 2. polovice 19. stoletja največ pozornosti namenjalo poučevanju toponimov (Franc Miklošič, Luka Pintar, Fran Ramovš, France Bezlaj). Za imena naselij se večinoma uporablja termin krajevno ime, pa tudi naselbinsko ali naselijsko. Manjša, nesamostojna naselja so zaselki. Skupno poimenovanje za oboje je kraj, naselje ali tudi naselbina (Majdič, 2002, str. 81; Šivic-Dular, 2002, str. 20).

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (ISJ ZRC SAZU: SSKJ, 2015) najdemo sledeče razlage:

onomástika -e ž (á) *veda o (lastnih) imenih, imenoslovje*: ukvarjati se z onomastiko; onomastika in toponomastika;

toponím -a m (î) *lingv. lastno ime kraja ali kakega drugega dela zemeljskega površja, zemljepisno ime*: toponimi in antroponimi;

toponomástika -e ž (á) *lingv. veda o toponimih*: ukvarjati se s toponomastiko.

2.3 Zapis imen prebivalcev

Imena prebivalcev posameznih naselij uvrščamo med lastna imena in jih zapisujemo z veliko začetnico.

Med lastna imena bitij uvrščamo rojstna imena (npr. Žiga, Niki) in družinska imena (npr. Iršič, Vantur), vzdevke (npr. Petrca, Petruš), imena pripadnikov narodov (npr. Slovenec), prebivalcev posameznih naselij (npr. Laporčan), pokrajin (npr. Štajerc), držav (npr. Slovenec), celin (npr. Evropejec) in planetov (npr. Zemljan), imena živali (npr. Rex, Piki), domišljajska imena (npr. Sneguljčica, Trnuljčica), imena bogov (npr. Bog, Alah).

Imena prebivalcev po vrsti naselja (npr. meščan, vaščan) in po pripadnosti rasi (npr. belec, črnc) ter poimenovanja, ki zaznamujejo poklic, izobrazbo ali družbeni položaj (npr. mehanik, profesor, kralj), so občna poimenovanja, torej jih pišemo z malo začetnico (Jankovič Čurič, 2015, str. 38).

2.4 Etimološka analiza lastnih imen

Marko Snoj v uvodnem poglavju Etimološkega slovarja slovenskih zemljepisnih imen (2009, str. 8) pojasni, da je metoda, ki najvarneje pripelje do ustrezne etimološke rešitve lastnih imen, kombinirana. Upoštevati mora:

1. ime z vsemi oblikoslovnimi značilnostmi in njegovo družino v celoti;

2. ustrezno interpretacijo narečnih podatkov;
3. srednjeveške zapise, če so na voljo, sicer pa čim starejše;
4. terenske podatke, zlasti kadar domnevamo izvor v občnem imenu;
5. starejšo krajevno zgodovino, če je znana;
6. lokalno imenotvorno tipologijo;
7. primerljivo občno- in lastnoimensko gradivo iz tujih jezikov.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (ISJ ZRC SAZU: SSKJ, 2015) zasledimo naslednjo razlago:

etimologija -e ž (ī) lingv. *veda o zgodovini besed, posebno njihovega izvora in pomena*: ukvarjati se z etimologijo; strokovnjak za etimologijo // *razlaga izvora besede*: objaviti nekaj novih etimologij; najti etimologijo besede *izvor besede / ljudska etimologija (nestrokovno) razlaganje izvora besed po slučajni podobnosti*.

2.5 Pomenski izvor slovenskih krajevnih imen

Če opazujemo krajevna imena skozi zgodovinsko optiko, nam povedo marsikaj o tej deželi, o njenih prebivalcih v davnih in malo manj davnih časih, o naravnih in družbenih zakonitostih in značilnostih itd. in so torej odsev zgodovinske prostorske in družbene stvarnosti (Majdič, 1994, str. 99).

Kot zasledimo v Etimološkem slovarju slovenskih zemljepisnih imen (2009, str. 11–14), slovenska krajevna imena razvrščamo:

1. glede na zgodovinski vidik, ki kaže na poseljenost ozemlja skozi čas in deli imena na izvorno domača in izvorno tuja;
2. glede na podstavo, ki je občnoimenska ali osebnoimenska;
3. imenotvorno;
4. po prvotnih pomenih podstav.

Slovenska zemljepisna lastna imena delimo glede na izvor v tri osnovne plasti:

1. najstarejša substratna imena, ki označujejo zemljepisne danosti na našem ozemlju že pred prihodom Slovanov, torej pred drugo polovico 6. stol.;
2. imena, ki so nastala po prihodu Slovanov v naše kraje s slovanskimi in posledično slovenskimi imenotvornimi sredstvi;
3. adstratna imena, ki smo jih prevzeli od naših neslovensko govorečih sosedov, ali superstratna imena, ki smo jih prevzeli od neslovenskih kolonistov, ki so v srednjem veku in v začetku novega poselili dele našega ozemlja (Snoj, 2010, str. 39).

Substratna naselbinska imena na zahodu, ki so nastala predvsem na podlagi imenovanj vojaško pomembnejših naselij in postojank iz časov rimskega imperija, kažejo, kje je bila poseljenost že pred naselitvijo Slovanov močna, številna adstratna imena v osrednji, vzhodni in severni Sloveniji, zlasti nemškega izvora, pa govorijo o premoči nemškega jezika in njegovih nosilcev na našem ozemlju ob naselitvi in še stoletja po njej.

Pogosto poimenovalno izhodišče so zemljišče, na katerem ali v bližini katerega je naselbina nastala, podnebno-vremenske razmere, geološke razmere, reliefne značilnosti, lega na zemeljskem površju, pokritost oz. nepokritost površja z rastlinjem (Brezje), živalski svet (Žabljek). Večkrat so kraji poimenovani tudi po dejavnostih, značilnih za določen prostor, daleč največ slovenskih krajevnih imen pa je osebnoimenskega izvora, bodisi da gre za poimenovanja po za kraj značilnem svetniku ali za poimenovanja po osebah, ki so naselje osnovali ali imele v njem prevladujoč vpliv, npr. župani, lastniki naselju pripadajočega dela zemljišča, fevdalci idr. Približno četrtnina krajevnih imen je dvobesednih, obstoječih iz samostalniškega jedra in ujemalnega prilastka, med njimi pa je skoraj polovica takih, katerih levi prilastek izraža prostorko, velikostno ali starostno razmerje, npr. *spodnji, zgornji, mali, veliki* (Majdič, 1994, str. 120,121).

2.6 Raba predložnih dvojic na in z/s ter v in iz

Predlogi so nepregibna besedna vrsta. Samostalniške besede ob njih morajo biti v določenem sklonu. Predlog v/na ob naselbinskem imenu v mestniku označuje mesto oziroma prostor, kjer se kaj dogaja. Predlog v/na, ki se veže z naselbinskim imenom v tožilniku, pove, kam je kdo namenjen, predlog iz/z/s v povezavi z naselbinskim imenom v rodilniku pa izraža, od kod prihaja (Toporišič, 1991, str. 348–351).

Na vprašanje *kje* pri slovenskih krajevnih imenih izrazito prevladuje predlog v, saj je pogostnost rabe predloga na približno dvakrat manjša. V skladu s splošno razširjenim mnenjem, da se predlog na uporablja zlasti ob imenih višje ležečih krajev, je med izrazito ravninskimi občinami, kot so Murska Sobota, Lendava, Žalec, odstotek krajev s predlogom v izredno visok, vendar pa pogostnost rabe predlogov v oziroma na ni odvisna samo od reliefnih značilnosti. Med občinami z visokim odstotkom rabe predloga v so namreč tudi občine, ki so dokaj hribovite, kot npr. Velenje in Mozirje, po drugi strani pa med nekaterimi občinami na razmeroma ravninskem področju kraji s predlogom na kar pogosti, npr. v občini Krško (Majdič, 1996, str. 95, 98).

Predlog s je pred nezvenečimi nezvočniki c, č, f, h, k, p, s, š, t. Zapomnimo si jih s stavkom »**Ta suhi škafec pušča.**« Izpustimo vse samoglasnike in ostanejo le nezveneči nezvočniki. Pred vsemi drugimi črkami je predlog z (Pravopisni priročnik, 2015).

2.7 Razlaga krajevnih imen v šolskem okolišu

V nadaljevanju so navedena krajevna imena v imenovalniku kot gesla z naglasom. Geslu sledita okrajšana rodilniška oblika in spol. Prikazani so podatki o mestniku in predlogu, s katerim se veže, o pridevniku in o imenu prebivalcev. Sledi razlaga izvora imena.

Brézje pri Poljčánah -a s: v Brézju pri Poljčánah; brézenski, tudi bréški; Brézejani. Prvič se omeja leta 1542 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 532; Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 65). Prebivalci tudi Brézovljani. Nevtralna oblika je Brézejani, narečna pa Brézejani; pridevnik brézejanski, brézenski, tudi bréški (Majdič, V., 1996, str. 181, 213, 214).

Brézje -a s: v Brézju; preb. im. Brezjàn, -ánka; prid. brézenski, tudi bréški. Ime izvira iz občnega imena brézje, kar pomeni 'brezov gozd' (Snoj, M., 2009, str. 79).

Poljčáne -čán ž mn.: v Poljčánah; preb. im. Poljčánčan, -ka; prid. poljčánski. Ime izvira iz občnega imena pólje (Snoj, M., 2009, str. 319).

Torej izvira krajevno ime **Brézje pri Poljčánah** iz občnega in pomeni brezov gozd pri polju.

Drumlážno -ega s: v Drumlážnem; prid. drumláški; prebivalci Drumláščani. Beseda drumlje pomeni drobno kamenje. Kraj se prvič omenja leta 1490 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 535).

Fárovec -vca m: v Fárovcu; prid. fárovški; preb. im. Fárovčan, -ka. Ime je izpeljano iz fára (župnišče) in je prvotno označevalo cerkveno posest (Snoj, M., 2009, str. 134). Kraj je bil posest spodnjepolskavskega župnišča. Od tod izvira njegovo ime. Prvič se omenja leta 1441 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 535).

Hóšnica -e ž: v Hóšnici; prid. hóšniški; prebivalci Hóšničani (Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 124). Raztreseno naselje. Hiše stoje posamič ali v manjših gručah v krčevinah mešanih gozdov, v katerih je največ hrastov, bukev in smrek (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 536).

Ime etimološko ni pojasnjeno. Možnih je več različic.

Ješôvec -vca m: v Ješôvcu; prid. ješôvski; prebivalci Ješôvčani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 537). Občnoimenski pomen kraja je 'jelšev gozd' (Snoj, M., 2009, str. 178).

Kóčno ob Ložnici -ega s: v Kóčnem; prid. kóčenski; prebivalci Kóčljani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 538; Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 147).

Občnoimenski pomen kóčna je 'dolina z amfiteatralno zaokroženim zglavjem konca' in 'dolinski konec s pašniki in gozdovi vred v širše zaokroženem zglavju pod ogromnim zapahom skalnih gorskih sten', kar je tvorjenka iz besede kót, ki pomeni 'alpsko dolino, ki je na koncu zaprta s skalnimi stenami' (Snoj, M., 2009, str. 193).

Ložnica -e ž: vodno in krajevno ime; na Ložnici; prid. ložniški; preb. im. Ložničan, -ka. Občnoimenski pomen besede lóg je '(močvirni) travnik ob vodi, deloma porasel z drevesi' in 'gozd (blizu naseljenih krajev)' (Snoj, M., 2009, str. 243 in 246).

Torej pomeni Kočno ob Ložnici krajše dolinski konec ob močvirnem travniku. V osušeni dolini Ložnice so travniki, na katere se opira živinoreja (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 538).

Križni Vrh -ega Vřha m: na Krížnem Vřhu; preb. im. Križnovřčan; prid. križnovřški. Naselje je nastalo leta 1988 iz delov naselij Laporja, Razgorja, Zgornje Brežnice in Žabljeka (Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 159).

Iz občnega imena križ je izpeljano občno ime križišče, kar pomeni 'križpotje, razpotje'. Občnoimenski pomen besede vřh ni samo 'najvišji del gore, hriba, hribovja ali griča', temveč tudi 'mesto, kjer se pot dvigne najvišje' (Snoj, M., 2009, str. 214 in 468).

Križni Vrh je torej križpotje na najvišjem mestu.

Láporje -a s: v Láporju; prid. láporski, preb. Láporčan, -ka. Ime izpeljano iz občnega imena lápor, ki pomeni 'kamnina, sestavljena iz drobnih zrn glin in apnenca ali dolomita'. Kraji s tem imenom ležijo na lapornatih tleh (Snoj, M., 2009, str. 226).

Na jugovzhodni strani pripadajoči zaselek Láporska Gôrca (v Láporski Gôrci, iz Láporske Gôrce), na severni strani Túrnše (v Túrnšah, túrnški, Túrnščani) (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 540).

Gôrca je manjšalnica od gôra. Občnoimenski pomen besede goríca je 'majhna gora, grič', kasneje v vzhodnih vinorodnih krajih tudi 'grič z vinogradi' (Snoj, M., 2009, str. 144).

Túrnše je izpeljano iz túren oziroma 'stolp' ter prvotno označuje mesto, na katerem stoji stolp (Snoj, M., 2009, str. 443).

Lévič -a m: v Léviču; prid. léviški, prebivalci Lévičani (Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 168). Močvirni dolinski travniki. Kraj je prvič izpričan leta 1451. Pred drugo svetovno vojno je bil Levič zaselek Žabljeka (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 540).

Levič je prvič omenjen leta 1451 (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 423).

Krajevno ime je izpeljano iz osebnega imena Lev, ki se pri nas ohranja še v priimku Levec. Starovisokonemško ime Leo pomeni dobesedno 'drzen, pogumen kot lev' (Snoj, M., 2009, str. 232).

Prétrež -a m: v/na Prétrežu; prid. prétreški; prebivalci Prétrežani. Najstarejši zapis kraja je iz leta 1307 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 547; Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 244).

Izpeljano iz občnega imena prétrg, kar lahko označuje vse, zaradi česar je svet pretrgan, npr. potok, reka, prekop, dolina, steza, gorski prehod ali globlja predrtina, razpora med vrhovi ali gorskimi čoki (Snoj, M., 2009, str. 332).

Rázgor pri Žabljeku -a m: v Rázgorju; rázgorski; Rázgorčani. Občno ime rázor pomeni 'brazda, ki jo naredi ralo ali plug, orní jarek'. Ime ne kaže na poljedelsko dejavnost, temveč na razbrazdano, razorano zemeljsko površje (Snoj, M., 2009, str. 349).

Pridevnik je tudi rázgorški. Kraj je bil pred drugo svetovno vojno zaselek Žabljeka (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 548).

Štátenberg -a m: v/na Štátenbergu; štátenberški; iz/s Štátenberga; prebivalci Štatenberžáni (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 556; Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 307).

Etimološki slovar ne navaja izvora imena, ki pa je prevzeto iz nemščine in bi lahko izhajalo iz občnega imena grad, saj se stari grad Štatenberg prvič omenja kot castrum Stetenburch leta 1250, ko so ga pozidali deželnoknežji fevdniki na griču (487 m) nad zaselkom Stári Grád pri Mákolah (Dvorec Štatenberg, 2016).

Štatenberg nastopa v listinah leta 1242, ko se je Friedrik iz Ptuja oddolžil nadškofiji z dohodki posesti, katere je imela njegova pokojna soproga Heradis – de praedio sive proprietate memoratae dominai sitae apud Staetenburch. Beseda apud daje slutiti, da je z imenom že mišljen grad (Stopar, I., 1991, str.134).

Občnoimenski pomen grád je 'veliko, utrjeno poslopje, utrdba'. Pomeni torej 'utrjena naselbina' (Snoj, M., 2009, str. 469).

Prvotno ime Stetenburch kaže namreč prej na nemško poimenovanje Burg 'grad' kot na današnji Berg 'hrib'. Nemški pridevnik stetig pomeni 'stalen'. Krajevno ime bi torej lahko pomenilo stalno utrjeno naselbino.

Nemško ime burc pomeni 'grad, trdnjava, utrjeno mesto'. Primerljivo je s krajevnim imenom Máribor, nemško Marburg, za katero obstajajo starejši zapisi Marpurch, Marchburch, Marburc z izvornim pomenom march 'meja, mejna pokrajina' in burc 'grad, trdnjava, utrjeno mesto' (Snoj, M., 2009, str. 252).

Prvotni grajski posestniki in morda tudi ustanovitelji so bili vitezi Štatenberški, ki se omenjajo leta 1220 in 1277 (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 415).

Tako lahko sklepamo, da je naselbinsko ime nastalo iz osebnega lastnega imena.

Vrhóle pri Láporju -hól ž mn.: v Vrhólah; prid. vrhólski; preb. im. Vrhólčan, -ka. Zanimiva je raba predloga v, saj se kraj Vrhóle pri Slovénski Bítrici veže s predlogom na (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 559).

Krajevno ime Vrhóle izhaja iz tož. mn. občnega imena vrhól 'vrh' (Snoj, M., 2009, str. 469).

Zgónnja Brežnica -e -e ž: na Zgónnji Brežnici; prid. brežniški/zgónnjebrežniški; prebivalci Brežničani/Zgónnjebrežničani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 561; Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 348).

Krajevno ime verjetno izvira od brég (Snoj, M., 2009, str. 80).

Žábljek -a m: v Žábljeku; prid. žáblječanski; prebivalci Žáblječani (Orožen-Adamič, M., Perko, D., 1996, str. 355). Ime je izpeljano iz žába (Snoj, M., 2009, str. 485).

Vas je prvič omenjena leta 1436. Nekoč je vključevala zaselka Razgor in Levič (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 423).

Slika 5: a Informativna tabla o kamninah v šolskem parku (Avtor: Žiga Iršič, 2016); b izsek table. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Namen empirične raziskave

Namen empirične raziskave je bil na osnovi intervjujev dopolniti manjkajoče podatke o izvoru krajevnih imen v šolskem okolišu, do katerih sva prišla z zbiranjem virov in literature v knjižnicah in na spletu ter prebiranjem župnijske kronike.

Prav tako sva se namenila preveriti poznavanje rabe krajevnih imen med učenci OŠ Gustava Šiliha Laporje na način, ki ga ponuja geselski članek v slovarski obliki.

Za končno mnenje o najinem sklepanju in podatkih, pridobljenih na podlagi intervjujev, sva prosila strokovnjaka.

3.2 Metodologija

V teoretičnem delu sva vključila metodo indukcije, saj sva na podlagi ugotovitev iz pisnih virov sklepala, kaj bi lahko pomenila krajevna imena, katerih razlage nisva našla.

V empiričnem delu sva uporabila metode raziskovalnega intervjuja, anketiranja, terenskega dela, drugega mnenja in metodo analize in sinteze.

3.3 Postopki zbiranja podatkov

Raziskovalne intervjuje sva izvedla v ustni obliki v mesecih januarju in februarju pri informatorjih doma in v šoli. Ankete sva izvedla med učenci OŠ Gustava Šiliha Laporje v mesecu februarju. Istega meseca sva zbrala fotografije krajevnih tabel oziroma smerokazov z večbesednimi imeni.

Za mnenje o izvoru imen krajev, za katere sva pridobila dve možni različici izvora, sva februarja poprosila še etimologa.

3.4 Raziskovalni vzorec

Intervjuvala sva naslednje informatorje: Zvonimiro Bevc, Angelo Perkovič, Marijana Krajčana, Alojzijo Kušar, Janeza Osvalda in Franciško Robar.

Anketni vprašalnik je izpolnilo 68 šesto-, sedmo-, osmo- in devetošolcev OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Drugo mnenje sva pridobila od prof. dr. Marka Snoja, izrednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, znanstvenega svetnika, predstojnika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, predavatelja na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

3.5 Obdelava podatkov

Podatke sva obdelala ročno s pomočjo računalniških programov Microsoft Word in Microsoft Excel.

3.6 Rezultati

3.6.1 Intervjuji

3.6.1.1 Povzetek intervjuja z g. Janezom Osvaldom, duhovnikom v Laporju

Na g. župnika Janeza Osvalda, rojenega 25. 10. 1940, ki je duhovnik laporske župnije v Laporju 69 od leta 1991 sva se obrnila z vprašanjem, kaj pomenijo imena krajev v šolskem okolišu. Še posebej sta naju zanimali imeni krajev Hošnica in Kočno, saj dotlej še nisva našla odgovora na zastavljeno raziskovalno vprašanje.

G. župnik nama je povedal, da se je Hošnica nekoč imenovala Hoschnitz, še pred tem pa Gmajna, Boč, Krče idr. Poimenovanje Hošnica po njegovem mnenju izhaja iz narečne besede košnica, ki pomeni čebelji panj (Osvald, 2016).

Tudi razlaga v SSKJ (ISJ ZRC SAZU: SSKJ, 2016) potrjuje pomen besede košnica:

košnica -e ž (í) nar. vzhodno *pletén čebelni panj, navadno kopaste oblike; koš*: košnice so bile brez okraskov.

Čebelarstvo je bilo po besedah g. župnika na območju nekdanje občine Hošnica zelo razširjena dejavnost (Osvald, 2016).

Kočno ob Ložnici se je v preteklosti imenovalo Kotsckno (Župnijska kronika laporske župnije, 1839).

Župnijska kronika navaja nekdanja imena, samega pomena poimenovanja kraja pa ne navaja.

Kraj Zgornja Brežnica je naveden kot Graben. G. župnik je povedal, da so na gradu Turnše v Zgornji Brežnici nekoč živeli graščaki Tiergotti, ki so morda imeli jelene, tako da bi izraz lahko izviral iz nemške besede Tiergarten, kar pomeni živalski vrt (Osvald, 2016).

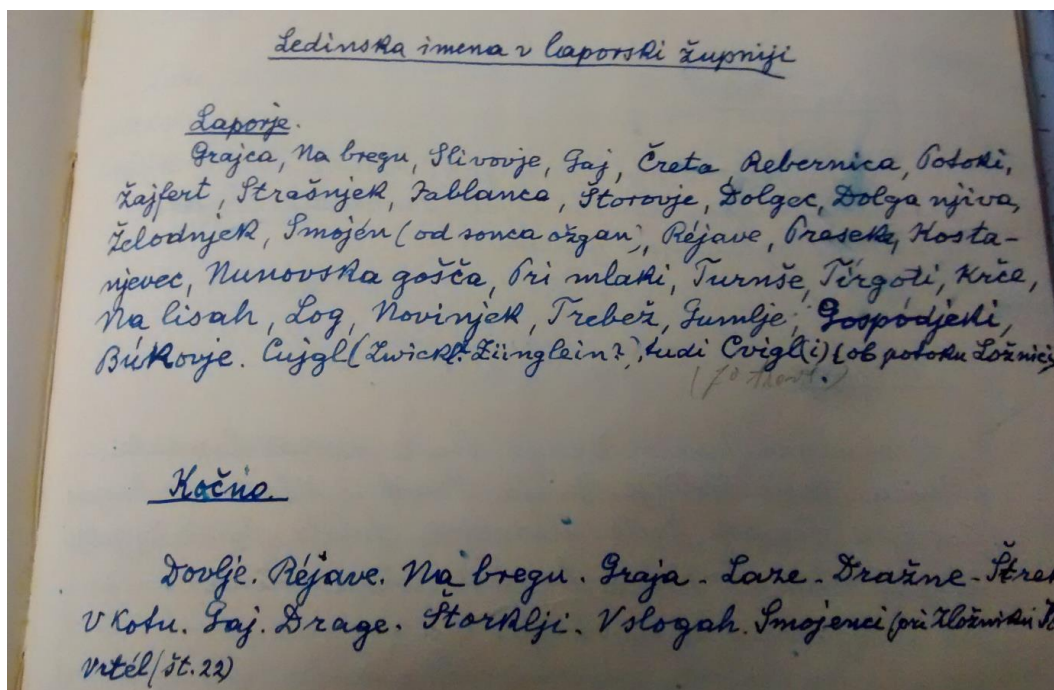
Druga imena za Zgornjo Brežnico so še Melje, Njiva (Župnijska kronika laporske župnije, 1839).

Za kraj Žabljek je dejal, da se imenuje po žabah, lahko pa tudi po žeblih. Tamkajšnji prebivalci so bili nekoč kovači, ki so izdelovali žeblje, tako da je kraj znan tudi po tem. G. župnik je Laporje označil za blatno vas. Nekoč je bilo na poteh, ki so vodile vanj, veliko ilovice in ljudje so težka prihajali v vas (Osvald, 2016).

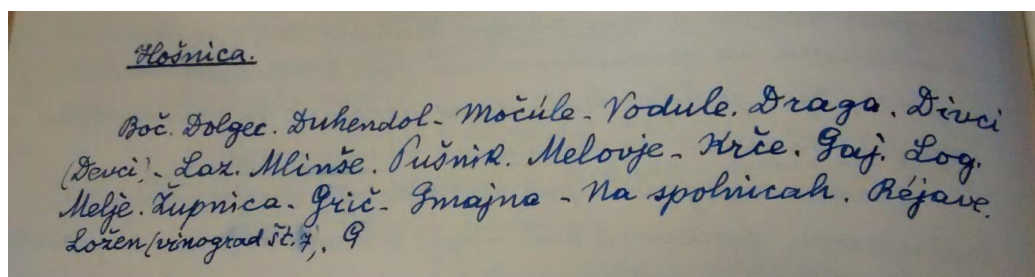
Prav tako so v župnijski kroniki naštetja nekdanja poimenovanja ostalih krajev v šolskem okolišu, vendar nikjer ni razložen izvor imena.

V župnijski kroniki so navedena tudi poimenovanja kraja Levič, in sicer se zanj pojavljajo imena Rupe, Črete, Kamjek, Dolič (Župnijska kronika laporske župnije, 1839).

Starejši prebivalci Leviča še vedno uporabljajo nekdanja poimenovanja kot imena določenih predelov kraja Levič.

Slika 6: Ledinska imena v laporski župniji. (Vir: Župnijska kronika laporske župnije, 1836)
(Avtor: Niki Vantur, 2016)

Slika 7: Nekdanja imena kraja Hošnica. (Vir: Župnijska kronika laporske župnije, 1836)
(Avtor: Niki Vantur, 2016)

3.6.1.2 Povzetek intervjuja z go. Alojzijo Kušar, rojeno v Hošnici

Ga. Alojzija Kušar, rojena 18. 2. 1930 v Hošnici, stanujoča na Križnem Vrh 23, se spominja Hošnice kot občine, katere župan je bil med drugimi tudi njen dedek. Župani so imeli pisarne kar v kmečkih sobah, pomočnikov niso imeli. Hošnica je bila znana že leta 1400, ime pa je dobila po hosti, saj vas pokriva veliko gozdov.

Prebivalci so se ukvarjali s kmetijstvom, živinorejo in poljedelstvom. V 20. stoletju so postavili tri mline na veter, s pomočjo katerih so mleli žito. Enega je postavil njen oče na domačiji Pirš, po domače pri Kolárjevih.

Doma so imeli tudi čebelnjak. Čebele so nabirale med po očetovem velikem sadovnjaku in vinogradih.

Kmet Mlakar je bil v času Avstro-Ogrske poslanec, ki je zastopal več občin.

Ga. Alojzija Kušar se je leta 1951 poročila na Križni Vrh. Družino si je ustvarila na kmetiji Kušar, ki se ji po domače reče pri Belinovich. Belini so bili prejšnji prebivalci te kmetije, zato vaščani kmetijo še vedno imenujejo po njih.

3.6.1.3 Povzetek intervjuja z go. Frančiško Robar, rojeno v Hošnici

Ga. Frančiška Robar, rojena 17. 2. 1935, je od rojstva doma v Hošnici. Stanuje v Hošnici 59. Povedala je, da je bila Hošnica nekoč občina, okoli leta 1800, danes pa je le še kraj. Od kod izvira ime kraja, ji ni znano, saj se kot družina o tem nikoli niso pogovarjali. Meni pa, da bi beseda lahko pomenila hosta (Robar, 2016).

3.6.1.4 Povzetek intervjuja z go. Zvonimiro Bevc, rojeno v Žabljeku

Ga. Zvonimira Bevc, rojena 11. 12. 1964 v Žabljeku, stanujoča na Dolgem Vrh (Dolgi Vrh 26), je otroštvo preživljala na domačiji, ki je bila le 500 metrov oddaljena od ribnika. Spominja se, da poleti, proti večeru, tam slišiš reganje žab. Pravzaprav so tam kar trije ribniki, prvi ribnik se drži drugega, tretji pa je malo naprej. Pravih domačinov na Žabljeku ni več (Bevc, 2016).

3.6.1.5 Povzetek intervjuja z g. Marijanom Krajnčanom, rojenim v Poljčanah

G. Marijan Krajnčan, učitelj fizike v OŠ Gustava Šiliha Laporje, rojen 17. 11. 1957, živi v Žabljeku 37 že štiriindvajset let. Meni, da je izvor imena kraja v besedi žebelj. Marsikdo misli, da je kraj dobil ime po žabah, a temu ni tako. Gre namreč za gričevnato naselje, v katerem so nekoč izdelovali žeblje. To mu je povedala pokojna sosedka, ga. Rozalija Olup, pred petnajstimi ali dvajsetimi leti (Krajnčan, 2016).

3.6.1.6 Povzetek intervjuja z go. Angelo Perkovič, rojeno na Križnem Vrh

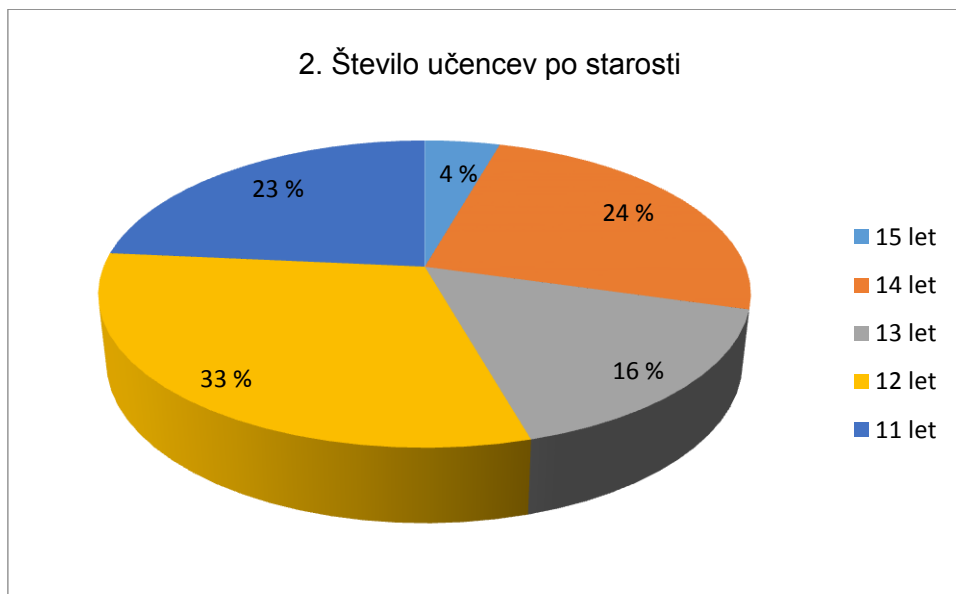
Ga. Angela Perkovič, rojena 16. 2. 1943, živi na Križnem Vrh (Križni Vrh 36). Povedala je, da so se v kraju od nekdanj križale štiri poti. Prva vodi proti Rogaški Slatini, Rogatcu in Hrvaški, druga vodi v Loče in naprej v Celje, tretja v Laporje in na Ptuj, četrta pa v Slovensko Bistrico in naprej v Maribor. Včasih se je kraju reklo Kreisberg, sicer pa so domačini že od nekdanj zaselek imenovali Križni Vrh, a je sodil pod kraj Žabljek. Šele pred tridesetimi leti so tako poimenovali tudi naselje (Perkovič, 2016).

3.6.2 Analiza ankete

Slika 8: Število anketiranih učencev po spolu.

Graf 1: Med anketiranimi šesto- do devetošolci je bilo 40 učenk, kar je 59 odstotkov, in 28 učencev, kar predstavlja 41 odstotkov vseh anketirancev.

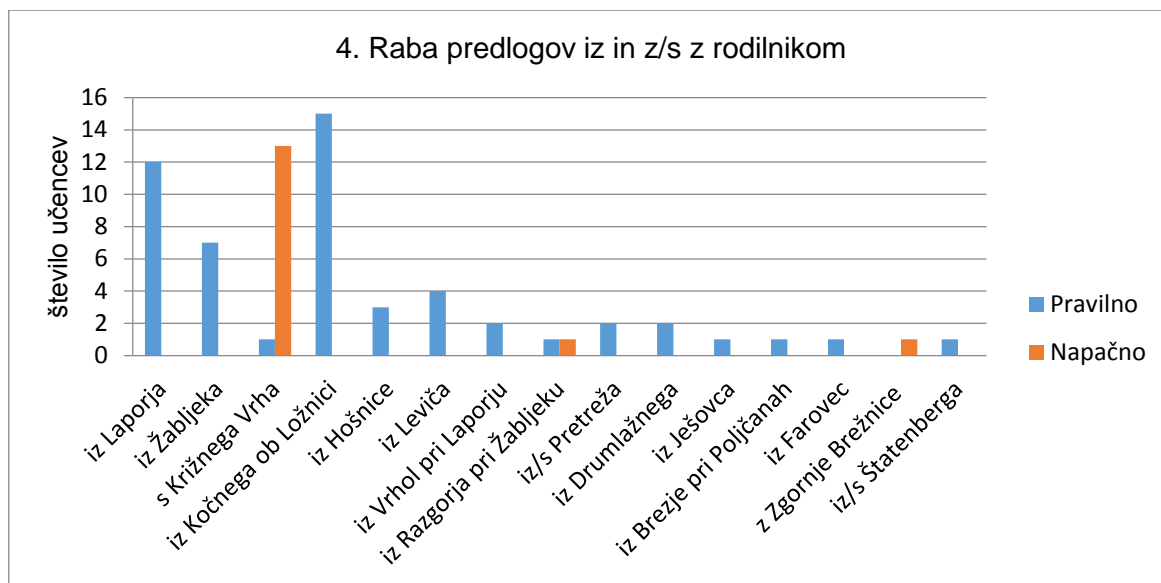
Slika 9: Število učencev po starosti.

Graf 2: 21 učencev (okoli tretjina anketirancev) je starih 12 let, 17 učencev je starih 14 (24 %) in 16 učencev 11 let (23 %), 11 učencev je starih 13 (16 %), trije pa 15 let (4 %).

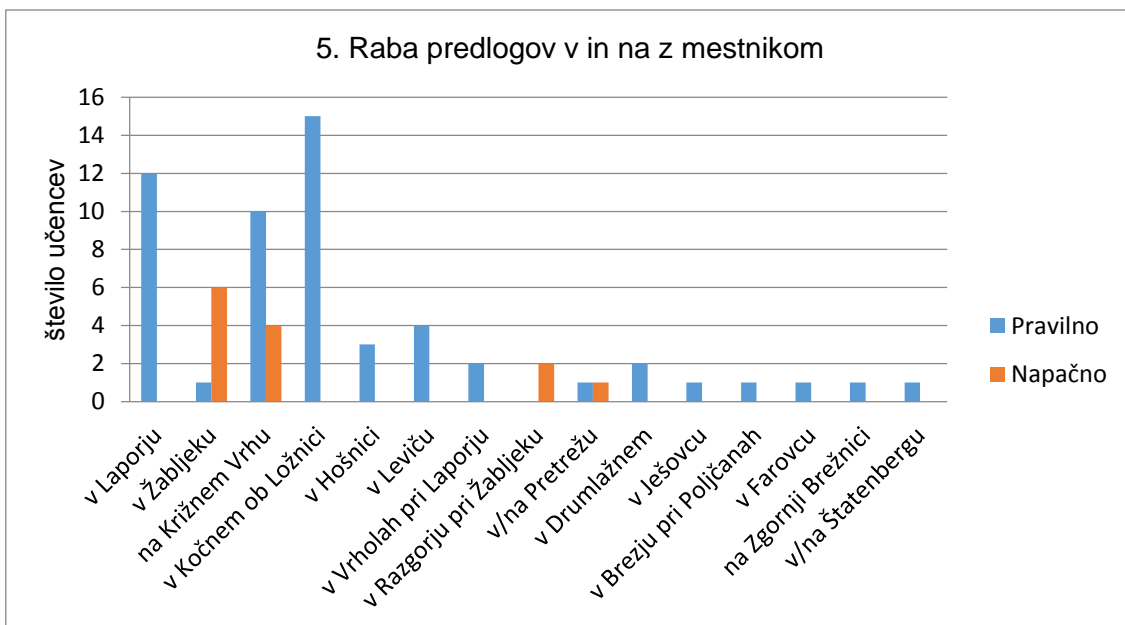
Slika 10: Število učencev po krajih.

Graf 3: Iz grafa je razvidno, da je izmed anketiranih oseb večina učencev doma v Kočnem ob Ložnici (15 učencev), sledijo učenci, ki so doma na Križnem Vrh (14), v Laporju (12) in v Žabljeku (7), samo štirje so doma v Leviču, trije v Hošnici, po dva učenca v Vrholah pri Laporju, v Razgorju pri Žabljeku, v Pretrežu in v Drumlažnem ter po en učenec v Ješovcu, v Brezju pri Poljčanah, v Farovcu, na Zgornji Brežnici in v Štatenbergu.

Slika 11: Raba predlogov iz in z/s z roditeljem.

Graf 4: Na vprašanje, od kod učenec/učenka prihaja, je večina učencev (98 %) odgovorila z ustrežno rabo predloga iz, le eden je odgovoril s predlogom z. Pri predlogu z/s pa je 14 učencev (93 %) odgovorilo napačno in le eden pravilno.

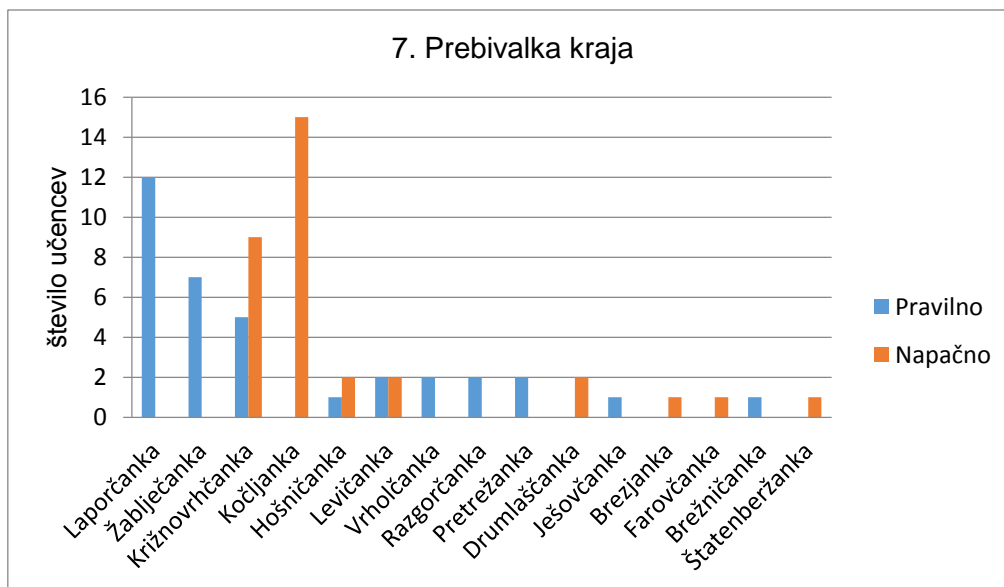
Slika 12: Raba predlogov v in na z mestnikom.

Graf 5: Rezultat dokazuje, da večina anketiranih učencev (81 %) pozna ustrezno rabo predlogov v in na z mestnikom pri odgovoru na vprašanje *Kje si doma*. Veliko odstopanje zasledimo pri kraju Žabljek, nekoliko manjše pri Križnem Vrhu, napačno je rabljen predlog pri kraju Razgor pri Žabljeku, polovično ustrezno pa pri kraju Pretrež.

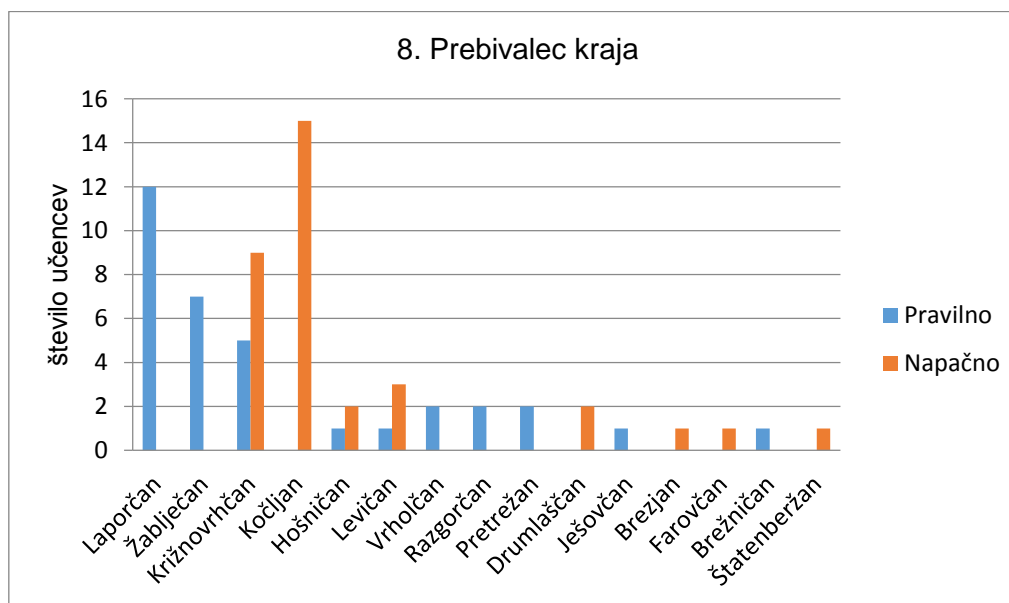
Slika 13: Raba predlogov v in na s tožilnikom.

Graf 6: Raba predlogov v in na s tožilnikom pri vprašanju *Kako rečeš, ko se vračaš v svoj kraj?* in nakazanem odgovoru z glagolom v 1. osebi sedanjika grem je pri večini anketirancev (85 %) ustrezna. Izjemo predstavljajo učenci krajev Žabljek (5 napačnih in le 2 ustrezna odgovora), Pretrež (1 ustrezen in 1 napačen odgovor) in Razgor pri Žabljeku (zgolj 2 napačna odgovora). Manjše je odstopanje pri kraju Križni Vrh (12 ustreznih in 2 napačna odgovora).

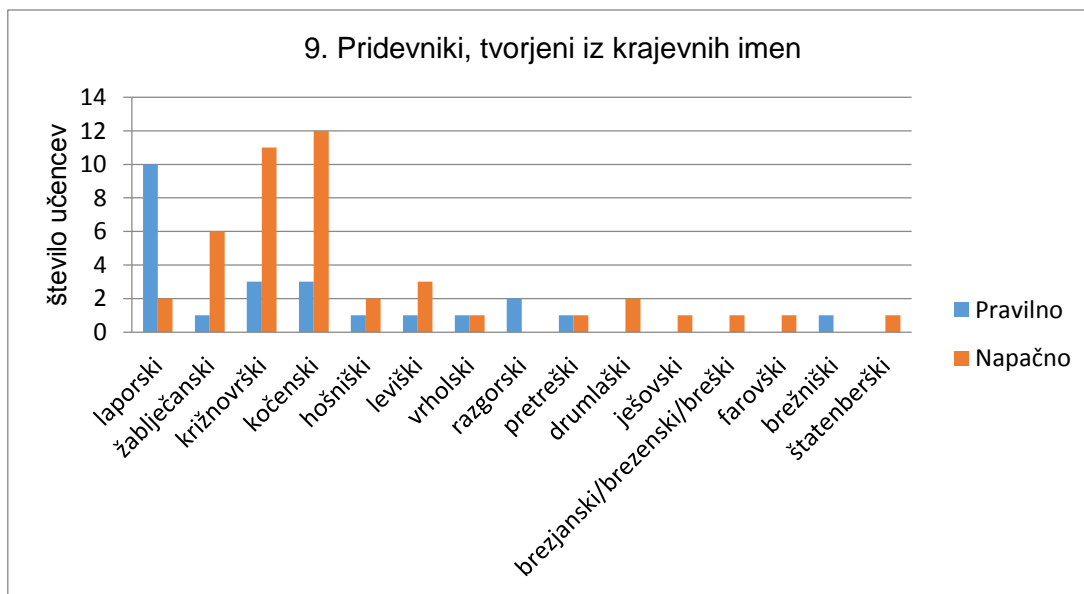
Slika 14: Prebivalka kraja.

Graf 7: 35 od 68 učencev je ustrezno tvorilo poimenovanje, kar je 51 % anketiranih oseb. Anketiranci iz krajev Laporje, Žabljek, Vrhole pri Laporju, Razgor pri Žabljeku, Pretrež, Ješovec, in Zgornja Brežnica pravilno tvorijo poimenovanje prebivalk, delno ustrezno tvorijo imena prebivalk anketiranci iz krajev Križni Vrh, Hošnica, Levič, medtem ko anketiranci iz Kočnega ob Ložnici, Drumlažnega, Brezja pri Poljčanah, Farovca in Štatenberga napačno poimenujejo prebivalko svojega kraja.

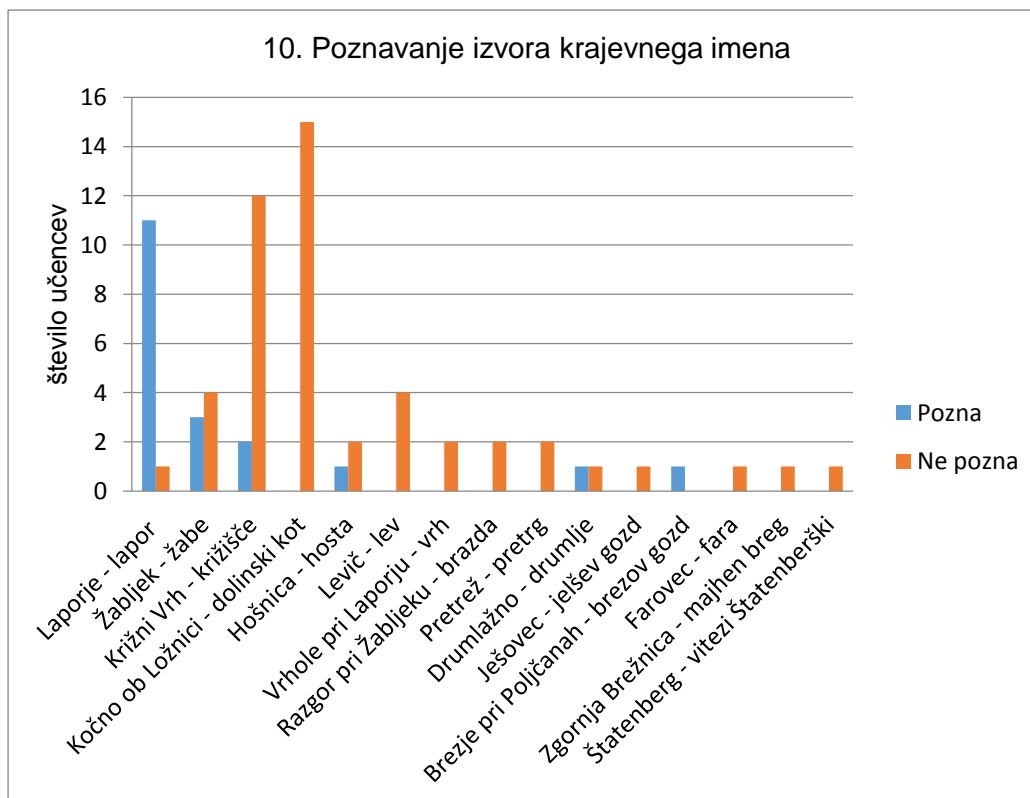
Slika 15: Prebivalec kraja.

Graf 8: 34 od 68 učencev je ustrezno tvorilo poimenovanje, kar je 50 % anketiranih oseb. Anketiranci iz krajev Laporje, Žabljek, Vrhole pri Laporju, Razgor pri Žabljeku, Pretrež, Ješovec in Zgornja Brežnica pravilno tvorijo poimenovanje prebivalcev, delno ustrezno tvorijo imena prebivalcev anketiranci iz krajev Križni Vrh, Hošnica, Levič, medtem ko anketiranci iz Kočnega ob Ložnici, Drumlažnega, Brezja pri Poljčanah, Farovca in Štatenberga napačno poimenujejo prebivalca svojega kraja.

Slika 16: Pridevniki, tvorjeni iz krajevnih imen.

Graf 9: Graf kaže, da je le 24 učencev ustrezno tvorilo pridevnik, tj. 35 % anketirancev, in sicer učenca iz Razgorja pri Žabljeku ter učenec z Zgornje Brežnice, 10 učencev iz Laporja (83 %), po en učenec iz Vrhov pri Laporju (50 %), iz Pretreža (50 %), iz Hošnice (33 %), iz Leviča (25 %) in iz Žabljeka (14 %) ter po trije učenci s Križnega Vrha (21 %) in iz Kočnega ob Ložnici (20 %).

Slika 17: Poznavanje izvora krajevnega imena.

Graf 10: 19 učencev (28 % anketirancev) pozna izvor imena domačega kraja, 49 učencev (72 %) pa izvora krajevnega imena ne pozna.

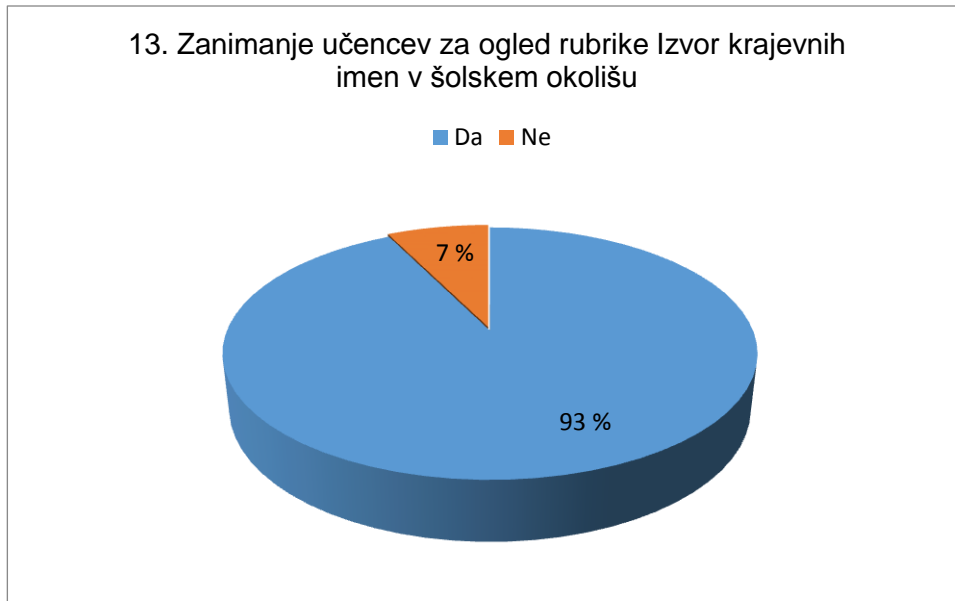
Slika 18: Izvor poznavanja krajevnega imena.

Graf 11: 17 anketirancev je izvor imena kraja izvedelo od starih staršev, 12 od staršev, 7 od učiteljev, 3 so sklepali sami, eden pa je informacijo pridobil od starejših sosedov. 9 učencev izmed 15 je za Kočno ob Ložnici napisalo, da je kraj dobil ime po reki Ložnici, en učenec pa je dejal, da po majhnih kočah. Eden je sklepal, da izhaja ime Levič iz imena prejšnjih prebivalcev, drugi pa, da je kraj Zgornja Brežnica poimenovan po potoku Brežnici.

Slika 19: Zanimanje učencev za izvor krajevnih imen.

Graf 12: 65 učencev (96 % anketirancev) želi izvedeti pomen krajevnih imen v šolskem okolišu.

Slika 20: Zanimanje učencev za ogled rubrike Izvor krajevnih imen v šolskem okolišu.

Graf 13: 63 učencev (93 % anketirancev) bi si na šolski spletni strani ogledalo, kaj pomeni ime njihovega kraja.

3.6.3 Večbesečna imena na krajevnih tablah in smerokazih v šolskem okolišu

Slika 21: Krajevna tabla Križni Vrh. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

Slika 22: Krajevna tabla Kočno ob Ložnici. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

Slika 23: Smerokaz Vrhole pri Laporju. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

Slika 24: **a** Smerokaz Razgor pri Žabljeku (Avtor: Žiga Iršič, 2016); **b** krajevna tabla. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

Slika 25: Smerokaz Brezje pri Poljčanah. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

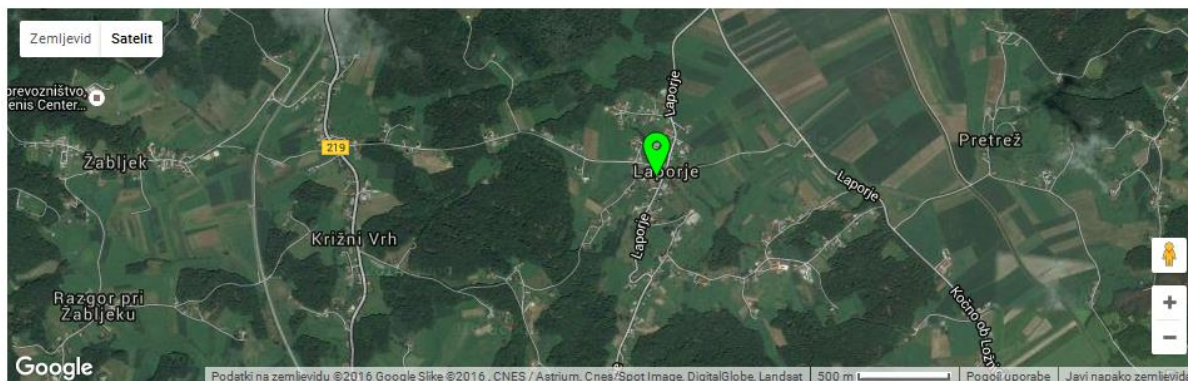

Slika 26: Krajevna tabla Zgornja Brežnica. (Avtor: Žiga Iršič, 2016)

Pri terenskem delu sva si zadala cilj, preveriti napise večbesednih krajevnih imen na krajevnih tablah oziroma smerokazih. Ugotovila sva, da so krajevna imena Križni Vrh, Kočno ob Ložnici, Vrhole pri Laporju, Brezje pri Poljčanah in Zgornja Brežnica večbesedna, medtem ko je Razgor enobesedno krajevno ime.

Uradna spletna stran Občine Slovenska Bistrica, Wikipedija in Šolska publikacija 2015/2016 torej navajajo ime Razgor kot večbesedno krajevno ime Razgor pri Žabljeku, medtem ko je v Krajevnem leksikonu Slovenije IV in Priročnem krajevnem leksikonu Slovenije navedeno dejansko enobesedno poimenovanje tega kraja.

Zanimiva je ugotovitev, da se na satelitskem posnetku in zemljevidu pojavlja poimenovanje Razgor pri Žabljeku.

Slika 27: Satelitski posnetek Laporja (Vir: Zemljevid – Laporje, 2016).

3.6.4 Etimološka analiza

Pri raziskovalni nalogi sva vseskozi uporabljala Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen, v katerem pa niso razložena vsa imena naselij v šolskem okolišu. Tako sva za drugo mnenje glede izvora imen Hošnica, Štatenberg, Žabljek in Zg. Brežnica povprašala kar avtorja etimološkega slovarja, prof. dr. Marka Snoja. Predstavila sva mu vse ugotovitve v zvezi s krajevnimi imeni in ponudil nama je dodatno razlago.

Povedal je, da se imena razvijajo po zakonitostih, ki jih poznamo iz primerjalnega in zgodovinskega jezikoslovja, pri čemer podobnost ni relevanten kriterij. Pri etimološkem raziskovanju zemljepisnih imen igrata ključno vlogo tvorba, tj. identificiranje predvsem priponskih obrazil in ugotavljanje njihovega pomena, v veliko pomoč pa so starejši, zlasti srednjeveški zapisi (Snoj, 2016).

V nadaljevanju je naveden celoten odgovor:

»Izvajanje imena *Hóšnica* iz *košnica* »pleten čebelji panj« je dokazljivo napačno, saj ne bi pričakovali spremembe začetnega *k* v *h* (možno je samo obratno, pa še to le v nemških ustih, kot dokazuje primer *Kočevje*), pa tudi naglasni umik v tem narečju ne bi bil pričakovan. Poleg tega bi iz tipoloških razlogov ne pričakovali, da bi se kraj imenoval po tako majhnem izdelku človeških rok. Zapis *Hoschnitz* predstavlja zgolj nemško zapisano ime *Hošnica*. Gre torej za isto ime v drugačnem, tujejezičnem zapisu.

Najstarejši zapis tega krajevnega imena (l. 1272 *im dorfe Choetsniz*) dopušča branje *Hoščnica*, to pa bi kazalo na to, da je ime izpeljano iz besede *hošč*, ki je v različici *hvošč* »njivska preslica« potrjena v koroških narečjih. (Sprememba *hvo-* v *ho-* je pričakovana, prim. *hoteti*). Če je ta domneva pravilna, ime *Hošnica* prvotno pomeni »kjer raste njivska preslica«, kakor je npr. *Breznica* prvotno »kjer rastejo breze«.

Štatenberg je gotovo v zvezi s Štatenberžani, vendar podrobnosti vsaj meni niso poznane. V tem imenu gotovo ni nemškega pridevnika *stetig*, saj se pripona *-ig* ne bi izgubila. Ime rodovine verjetneje izvira iz nekega krajevnega *Stadtenberg*, *Stadtberg*, *Städtenberg* ali *Stettenberg*, ki se najdejo v Avstriji in na Nemškem. V prvem delu je torej najverjetneje nemški *Stadt* »mesto«, v drugem *Berg* »gora«: torej »mestni hrib«. Zapisi, ki kažejo na *Burg*, označujejo grad, utrdbo in ne celotnega kraja, kot ste pravilno ugotovili iz latinskega zapisa. V srednjeveških zapisih prevladuje *berc* »gora«, npr. l. 1201 *Fridericus de Statenberc*, kasneje vse pogosteje s preglasom, npr. l. 1352 *Staetenberch*, 1386 *Stetenberg*.

Žabljek je nedvomno iz *žaba*, kakor je npr. *Orljek* iz *orel* ali *Oševljek* iz *oša*, *olša* »jelša«. Izvajanje iz *žebelj* je napačno, ker iz *e-*ja ne bi pričakovali *a* in ker se, če se ne motim, žeblju v lokalnem narečju reče *žrebelj*, kar je prvotneje od knjižnega *žebelj*. Poleg tega se kraji praviloma ne imenujejo po tako majhnem izdelku človeških rok. Na *Ribnico* se tu ne morete sklicevati, ker je to ime tvorjeno z drugo pripono. *Ribnica* je tvorbeno primerljiva z *Žabnico*.

Brežnica je gotovo iz *breg*, kakor je npr. *Ložnica* iz *log* ali *Drežnica* iz *drezga*. Iz *breza* bi s to pripono pričakovali *Bréznica* z *z-*jem in ne *ž-*jem.

Drumlažno: zelo dvomim, da je v osnovi beseda *drumlje* (ki jo navaja le Krajevni leksikon Slovenije IV, 535), saj s to povezavo ne pojasnimo niti zaključka imena (*-ažno*) niti pridevniške sklanjatve. Ali besedo *drumlje* kdo pozna? Srednjeveške omembe tega kraja niso uporabne. Naselje se l. 1263 omenja kot *Pobresach*, kar je treba brati kot mestnik množine *Pobrežah*, k imenovalniku *Pobreže* – torej »prebivalci naselja na bregu«. Na

jožefinskem vojaškem zemljevidu iz l. 1763–87 se kraj omenja kot *Modrus* in *Modruss*, kar je gotovo treba brati kot *Modruš* in kar zelo verjetno izvira iz rojstnega imena ali vzdevka *Modruš* (po modri barvi). Prebivalec Modruša se je imenoval *Modrušan*, kar se nam do danes ohranja kot priimek. Morda je izvor treba iskati v tej smeri in domnevati glasovni premet, kakor npr. *peretnica* : *repetnica*.« (Snoj, 2016)

4 RAZPRAVA

Ovrednotila sva zastavljene hipoteze.

1. Učenci ne poznajo pomena imena kraja, v katerem živijo.

1. hipotezo sva potrdila, saj se je izkazalo, da kar 72 odstotkov anketiranih učencev ne pozna pomena imena svojega kraja.

Izjema je poznavanje krajevnega imena Laporje (ne pozna ga eden od dvanajstih anketiranih učencev; največkrat so za pomen izvedeli od učiteljev, pogosto tudi od staršev), medtem ko se razmerje obrne že pri drugem najbolje poznanem imenu kraja, tj. Žabljeku (trije anketirani poznajo, štirje ne; največkrat so jim pomen razložili stari starši, pogosto tudi starši).

2. Učenci pravilno uporabljajo predlog v povezavi s krajem, iz katerega prihajajo.

Učenci večinoma pravilno uporabljajo predložni par v – iz, pretežno napačno pa predložni par na – z/s, tako da sva 2. hipotezo le delno potrdila.

Predlog na se uporablja samo pri dveh izmed petnajstih krajev v šolskem okolišu, in sicer pri Križnem Vrhu ter Zgornji Brežnici. Iz prvega kraja prihaja 14 anketiranih učencev, iz drugega pa zgolj eden.

Pri predlogih iz/z/s z rodilnikom izginja raba predloga z/s. Izmed 15 učencev sta namreč samo dva učenca izbrala rabo predloga z/s, pri čemer je bil med obema odgovoroma eden uporabljen celo napačno glede na zvenečnost.

Kljub gričevnati pokrajini se torej s predlogom na vežeta samo dva kraja. Glede na splošno prepričanje, da se predlog na uporablja pri naseljih na višjih legah, je možno, da učenci nadomeščajo rabo predloga iz s predlogom z/s.

Veliko odstopanje od ustrezne rabe predlogov v/na s tožilnikom zasledimo pri krajih Žabljek in Razgor pri Žabljeku, kar je razumljivo glede na to, da ležita na višjih legah.

Žabljek je razloženo naselje v gričevju med Slovensko Bistrico in Poljčanami na obeh straneh ceste Križni Vrh–Loče pri Poljčanah. Večina domov je na razglednem brdu ob tej cesti (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 562).

Razgor je razloženo naselje v gričevju severozahodno od Poljčan. Jedro kraja se nahaja na zloženem brdu (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 548).

Vsekakor napačna raba pri kraju Pretrež nima istega vzroka, saj se kraj nahaja na ravnini.

3. Učenci ustrezno pregibajo ime kraja, v katerem živijo.

Pravilen sklon so pri krajevnih imenih v povezavi s predlogi uporabili vsi učenci, tako da sva 3. hipotezo potrdila.

4. Učenci ustrezno tvorijo pridevnik iz imena svojega kraja.

4. hipotezo sva ovrgla, saj se je izkazalo, da je kar 65 odstotkov anketiranih učencev napačno tvorilo pridevnik iz imena svojega kraja. Vsekakor torej pravilna tvorba vrstnega pridevnika iz lastnega imena kraja ni samoumevna.

Namesto pridevniške oblike žablječanski so štiri izmed osmih anketiranih oseb uporabile zapis žablješki.

Poleg ustrezne oblike pridevnika križnovrški so anketiranci zapisali še oblike križnjevrški, križnjevrski, križnivrski, križnovrhnji, kar kaže na to, da jim tvorba pridevnika povzroča nemalo težav.

Pridevnik kočenski so učenci praviloma zapisali brez e-ja, torej kočnski, pojavi pa se tudi zapis s končnico -ški, tj. kočnški, ali z vrinjenim i, tj. kočniški.

Pridevnik leviški so učenci zapisali še levški, levičarski in levenčanski.

Namesto ustreznega zapisa pridevnika drumlaški sta anketiranca navedla obliki drumlaženski in drumlaženčanski. Pridevnik hošniški je zapisan še kot hošnski in hošničanski, pridevnik pretreški kot pretrežanski, pridevnik vrholški pa je prav tako enkrat tvorjen iz prebivalskega imena, torej vrholčanski. Pridevnik ješovski se pojavi s končnico -ški, štatemberški pa s končnico -ski. Namesto pridevnika brezjanski je anketirana oseba zapisala brezljanski, ustrezno rabo pridevnika farovški pa je nadomestil zapis farški.

5. Učenci pravilno tvorijo imena prebivalcev kraja, v katerem so doma.

Vsi učenci niso pravilno tvorili imena prebivalcev svojega kraja, s čimer sva 5. hipotezo ovrgla.

Učenci ustrezno tvorijo prebivalca oz. prebivalko kraja Laporje kot Laporčan oz. Laporčanka, kraja Žabljek kot Žablječan oz. Žablječanka, kraja Vrhole pri Laporju kot Vrholčan oz. Vrholčanka, prav tako ustrezno tvorijo prebivalce Razgorčane, Pretrežane, Ješovčane, Brezjane in Brežničane.

Neustrezno pa učenci namesto prebivalca Drumlaščana zapišejo Drumlaž(e)nčan.

Pri poimenovanju prebivalke oz. prebivalca kraja učenci iz Kočnega ob Ložnici pretežno navajajo verjetno narečno različico Koč(e)nčan/-ka. Podoben pojav je pri neustrezni rabi Hoš(e)nčan/-ka namesto Hošničan/-ka.

Napačno poimenovanje prebivalcev Križnega Vrha ni posledica narečne rabe, saj med neustreznimi odgovori zasledimo predvsem Križnjevrhčane, Križnivrhčane, zanimiva pa je tudi ženska oblika Križnavrhčanka. Gre torej za neustrezno pregibanje prvega dela večbesednega imena Križni Vrh.

Tudi pri neustreznem poimenovanju prebivalcev Levičanov kot Levinčanov oziroma Levenčanov gre za neustrezno podaljševanje besednega korena z -in- oz. -en-.

Pri neustrezni rabi prebivalskega imena Farovščan je vrinjena črka š, namesto poimenovanja Štatenberžan pa je v rabi Štatenberčan.

5 ZAKLJUČEK

Ugotovila sva, da Krajevni leksikon Slovenije IV iz leta 1980 naselja Križni Vrh ne omenja, kar je razumljivo glede na podatek iz Priročnega krajevnega leksikona Slovenije iz leta 1997, da je naselje Križni Vrh nastalo leta 1988 iz delov naselij Laporja, Razgorja, Zgornje Brežnice in Žabljeka.

Tudi jezik je živa tvorba in se kot taka nenehno spreminja. Tako npr. Krajevni leksikon Slovenije IV navaja pri krajevnem imenu Brézje pri Poljčánah, da so prebivalci Brézljani, medtem ko Priročni krajevni leksikon Slovenije navaja, da je nevtralna oblika Brézljani, narečna pa Brézljani. Prvotno nevtralna oblika prebivalcev je torej postala narečna.

Medtem ko Uradna spletna stran Občine Slovenska Bistrica naselje Razgor poimenuje kot Razgor pri Žabljeku, pa se v obeh krajevnih leksikonih kraj pojavlja kot enobesedno naselbinsko ime, kar je glede na to, da tudi krajevna tabla navaja zgolj enobesedno ime, edino ustrezno.

Učenci večinoma pravilno uporabljajo predložni par v in iz, medtem ko raba predložnega para na in z/s upada. Vsekakor pa učenci z učenjem maternega jezika usvojijo ustrezno pregibanje imena kraja, v katerem živijo. Drugače je pri imenih prebivalcev in izpeljavi pridevnika iz imena kraja, kar je delno pogojeno z rabo narečja v domačem okolju. Zanimivo je, da so nekatere vrstne pridevniške oblike, npr. žablječanski, tvorjene iz imena prebivalca, medtem ko nekateri učenci kar sami tvorijo takšno obliko pridevnika, ki pa ni ustrezna, npr. hošničanski namsto hošniški.

Poznavanje pomena krajevnega imena je pri učencih redko prisotno, izstopata pa krajevni imeni Laporje in Žabljek, saj vsebuje prvo besedni koren -lapor-, drugo pa koren -žab-, tako da je mogoče sklepati, kaj pomenita. Izmed vseh krajevnih imen v šolskem okolišu učenci v šoli izvedo samo za izvor imena Laporje, medtem ko so o pomenih drugih imen podučeni predvsem doma, bodisi od starih staršev bodisi od staršev.

Presenetilo naju je, koliko krajevnih imen vendarle ponuja več možnih interpretacij izvora, tako da sva se odločila, da v rubriko Izvor krajevnih imen v šolskem okolišu vključiva različne ugotovitve ne glede na to, ali so etimološko ustrezne ali ne, pri čemer je seveda potrebno pri vsaki različici navesti ustrezni vir.

Zanimivo bi bilo raziskati še izvor imen voda, gora in pokrajin v šolskem okolišu ter pomene imen drugih naselij, ki ne sodijo v šolski okoliš, nekateri učenci iz njih pa obiskujejo našo šolo.

6 VIRI IN LITERATURA

Bevc, Z., rojena v Žabljeku, (ustno sporočilo), 19. 01. 2016.

Dvorec Štatenberg. Dostop: <http://www.obcina-makole.si/atrakcija/3225> (18. 02. 2016).

ISJ ZRC SAZU: Slovar slovenskega knjižnega jezika. Dostop: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (12. 11. 2015 in 16. 01. 2016).

Jankovič Čurič, M. »et al.«: *Slovenščina 8*, i-učbenik za slovenščino v 8. razredu osnovne šole. Dostop: <http://www.iucbeniki.si/slo8/2295/index3.html> (03. 11. 2015).

Krajevna skupnost Laporje – Občina Slovenska Bistrica. Dostop: <http://www.slovenska-bistrica.si/organizacija/270> (03. 11. 2015).

Krajevni leksikon dravske banovine. Zupan, G. (ur.) Ljubljana: Uprava Krajevnega leksikona dravske banovine, 1937. Dostop: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-IHXHRWQE> (13. 02. 2016).

Krajevni leksikon Slovenije IV: Podravje in Pomurje. Savnik, R. (ur.) Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1980.

Krajčan, M., rojen v Poljčanah, (ustno sporočilo), 19. 01. 2016.

Kušar, A., rojena v Hošnici, (ustno sporočilo), 22. 01. 2016.

Laporje, Slovenska Bistrica. Dostop: https://sl.wikipedia.org/wiki/Laporje,_Slovenska_Bistrica (03. 11. 2015).

Majdič, V.: Imena vasi in mest v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski, letnik 8, številka 2*. Ljubljana: ISJ FR ZRC SAZU 2002, str. 81–92. Dostop: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-KNFVFF5J> (14. 01. 2016).

Majdič, V.: Pomenski izvor slovenskih krajevnih imen. *Geografski vestnik: časopis za geografijo in sorodne vede, letnik 66*. Ljubljana: Zveza geografskih društev Slovenije 1994, str. 99–123. Dostop: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-N4GLBSUN> (21. 1. 2016)

Majdič, V.: *Razgledi po krajevnih imenih: slovenska krajevna imena v luči slovnične obravnave*. Ljubljana: Rokus, 1996.

Orožen-Adamič, M., Perko, D.: *Priročni krajevni leksikon Slovenije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1996.

Osvald, J., laporski župnik, (ustno sporočilo), 15. 01. 2016.

Perkovič, A., rojena na Križnem Vrhu, (ustno sporočilo), 05. 02. 2016.

Pravopisni priročnik. Dostop: https://sl.wikipedia.org/wiki/Wikipedija:Pravopisni_priro%C4%8Dnik (03. 11. 2015).

Publikacija OŠ Gustava Šiliha Laporje, šolsko leto 2015/2016. Dostop: <http://solalaporje.splet.arnes.si/files/2015/10/Publikacija-sole-in-vrtca-2015-2016.pdf> (03. 11. 2015).

Robar, F., rojena v Hošnici, (ustno sporočilo), 22. 01. 2016.

Snoj, M., izredni član SAZU, predstojnik inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, (e-pošta), 29. 02. 2016.

Snoj, M.: *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana: Modrijan: Založba ZRC, 2009.

Snoj, M.: Slovenska zemljepisna imena v luči etimologije. *Slovanstvo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi: zbornik predavanj/46*. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, 2010, str. 39–50. Dostop: <http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/Snoj.pdf> (21. 1. 2016).

Stopar, I.: *Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji II: Med Prekmurjem in porečjem Dravinje*. Ljubljana: Park in Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1991.

Šivic-Dular, A.: Zgodovina imenoslovja v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski, letnik 8, številka 2*. Ljubljana: ISJ FR ZRC SAZU 2002, str. 7–27. Dostop: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-O5YQ59ON> (05. 01. 2016).

Toporišič, J.: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja, 1991.

Zemljevid – Laporje. Dostop: <http://www.slovenska-bistrica.si/organizacija/270> (19. 02. 2016).

Zemljevid – Slovenska Bistrica. Dostop: http://www.raziskovalec.com/zemljevid/Slovenska_Bistrica/ (10. 12. 2015).

Župnijska kronika laporske župnije, 1836.

7 PRILOGE

Priloga 1: ANKETA

Pozdravljen/-a! Sva učenca 8. razreda in delava raziskovalno nalogo o krajevnih imenih v šolskem okolišu. Prosiva te, da izpolniš najin anketni vprašalnik. Zahvaljujemo se ti za sodelovanje.

1. Katerega spola si (obkroži)? M Ž

2. Koliko si star/-a? _____.

3. Od kod prihajaš (navedi ime svojega kraja in uporabi ustrezen predlog)? Prihajam
_____.

4. Kje si doma (navedi ime svojega kraja in uporabi ustrezen predlog)? Doma sem
_____.

5. Kako rečeš, ko se vračaš v svoj kraj (navedi ime svojega kraja in uporabi ustrezen predlog)?
Grem _____.

6. Iz imena svojega kraja tvori pridevnik: _____.

7. Po čem je dobil ime tvoj kraj? _____

_____.

8. V kolikor veš, po čem je dobil ime, navedi, kdo ti je povedal ta podatek oziroma kje si to izvedel.

_____.

9. V kolikor ne veš, po čem je kraj dobil ime oziroma ne poznaš pomena imena katerega izmed krajev v šolskem okolišu, povej, ali bi želel izvedeti pomene krajevnih imen.
 - a) Da.
 - b) Ne.

10. Ali bi si ogledal, kaj pomeni ime tvojega kraja oziroma drugih krajev v okolici šole, če bi bil podatek o tem objavljen na šolski spletni strani pod rubriko Izvor krajevnih imen v šolskem okolišu?
 - a) Da.
 - b) Ne.

Priloga 2: **IZVOR KRAJEVNIH IMEN V ŠOLSKEM OKOLIŠU**

(avtorja raziskovalne naloge Žiga Iršič in Niki Vantur ter mentorica Albina Avsec, prof., se iskreno zahvaljujemo prof. dr. Marku Snoju, avtorju Etimološkega slovarja slovenskih zemljepisnih imen (2009), za izraženo mnenje)

Brézje pri Poljčánah -a s: v Brézju pri Poljčánah; brézenski, tudi bréški; Brézzjani. Prvič se omeja leta 1542 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 532; Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 65). Prebivalci tudi Brézovljani. Nevtralna oblika je Brézzjani, narečna pa Brézzljani; pridevnik brézzjanski, brézenski, tudi bréški (Razgledi po krajevnih imenih, 1996, str. 181, 213, 214).

Brézje -a s: v Brézju; preb. im. Brezjàn, -ánka; prid. brézenski, tudi bréški. Ime izvira iz občnega imena bréze, kar pomeni 'brezov gozd' (Snoj, M., 2009, str. 79).

Poljčáne -čán ž mn.: v Poljčánah; preb. im. Poljčánčan, -ka; prid. poljčánski. Ime izvira iz občnega imena pólje (Snoj, M., 2009, str. 319).

Torej izvira krajevno ime **Brézje pri Poljčánah** iz občnega in pomeni brezov gozd pri polju.

Drumlážno -ega s: v Drumlážnem; prid. drumláški; prebivalci Drumlážčani. Beseda drumlje pomeni drobno kamenje. Kraj se prvič omenja leta 1490 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 535).

Drumlažno: dvomim, da je v osnovi beseda *drumlje* (ki jo navaja le Krajevni leksikon Slovenije IV, 535), saj s to povezavo ne pojasnimo niti zaključka imena (-ažno) niti pridevniške sklanjatve. Ali besedo *drumlje* kdo pozna? Srednjeveške omembe tega kraja niso dosti uporabne. Naselje se l. 1263 omenja kot *Pobresach*, kar je treba brati kot mestnik množine *Pobrežah*, k imenovalniku *Pobreže* – torej »prebivalci naselja na bregu«. Na jožefinskem vojaškem zemljevidu iz l. 1763–87 se kraj omenja kot *Modrus* in *Modruss*, kar je gotovo treba brati kot *Modruš* in kar zelo verjetno izvira iz rojstnega imena ali vzdevka *Modruš* (po modri barvi). Prebivalec Modruša se je imenoval *Modrušan*, kar se nam do danes ohranja kot priimek. Morda je izvor treba iskati v tej smeri in domnevati glasovni premet, kakor npr. *peretnica* : *repetnica* (Snoj, 2016).

Fárovec -vca m: v Fárovcu; prid. fárovški; preb. im. Fárovčan, -ka. Ime je izpeljano iz fára (župnišče) in je prvotno označevalo cerkveno posest (Snoj, M., 2009, str. 134). Kraj je bil posest spodnjepolskavskega župnišča. Od tod izvira njegovo ime. Prvič se omenja leta 1441 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 535).

Hóšnica -e ž: v Hóšnici; prid. hóšniški; prebivalci Hóšničani. Rastreseno naselje. Hiše stoje posamič ali v manjših gručah v krčevinah mešanih gozdov, v katerih je največ hrastov, bukev in smrek (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 536).

Ime etimološko ni pojasnjeno. Možnih je več različic.

Poimenovanje Hošnica lahko izhaja iz narečne besede košnica, ki pomeni čebelji panj (Janez Osvald, 2016).

Hošnica je ime dobila po hosti, saj vas pokriva veliko gozdov (prebivalci Hošnice, 2016).

Najstarejši zapis tega krajevnega imena (l. 1272 *im dorfe Choetsniz*) dopušča branje *Hoščnica*, to pa bi kazalo na to, da je ime izpeljano iz besede *hošč*, ki je v različici *hvošč* »njivska preslica« potrjena v koroških narečjih. (Sprememba *hvo-* v *ho-* je pričakovana, prim. [hoteti](#)). Če je ta domneva pravilna, ime *Hoščnica* prvotno pomeni »kjer raste njivska preslica«, kakor je npr. *Breznica* prvotno »kjer rastejo breze« (prof. dr. Marko Snoj, 2016).

Ješôvec -vca m: v Ješôvcu; prid. ješôvski; prebivalci Ješôvčani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 537). Občnoimenski pomen kraja je 'jelšev gozd' (Snoj, M., 2009, str. 178).

Kóčno ob Ložnici -ega s: v Kóčnem; prid. kóčenski; prebivalci Kóčljani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 538; Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 147).

Občnoimenski pomen kóčna je 'dolina z amfiteatralno zaokroženim zglovljem konca' in 'dolinski konec s pašniki in gozdovi vred v širše zaokroženem zglovlju pod ogromnim zapahom skalnih gorskih sten', kar je tvorjenka iz besede *kót*, ki pomeni 'alpsko dolino, ki je na koncu zaprta s skalnimi stenami' (Snoj, M., 2009, str. 193).

Ložnica -e ž: vodno in krajevno ime; na Ložnici; prid. ložniški; preb. im. Ložničan, -ka. Občnoimenski pomen besede *lóg* je '(močvirni) travnik ob vodi, deloma porasel z drevesi' in 'gozd (blizu naseljenih krajev)' (Snoj, M., 2009, str. 243 in 246).

Torej pomeni Kočno ob Ložnici krajše dolinski konec ob močvirnem travniku. V osušeni dolini Ložnice so travniki, na katere se opira živinoreja (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 538).

Križni Vrh -ega *Vřha* m: na Križnem Vřhu; preb. im. Križnovřčan; prid. križnovřški. Naselje je nastalo leta 1988 iz delov naselij Laporja, Razgorja, Zgornje Brežnice in Žabljeka (Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 159).

Tu so se od nekdanj križale štiri poti (prebivalka Križnega Vrha, 2016)

Iz občnega imena križ je izpeljano občno ime križišče, kar pomeni 'križpotje, razpotje'. Občnoimenski pomen besede *vřh* ni samo 'najvišji del gore, hriba, hribovja ali griča', temveč tudi 'mesto, kjer se pot dvigne najvišje' (Snoj, M., 2009, str. 214 in 468).

Križni Vrh je torej križpotje na najvišjem mestu.

Láporje -a s: v Láporju; prid. láporski, preb. Láporčan, -ka. Ime izpeljano iz občnega imena *láp*, ki pomeni 'kamnina, sestavljena iz drobnih zrn gline in apnenca ali dolomita'. Kraji s tem imenom ležijo na lapornatih tleh (Snoj, M., 2009, str. 226).

Na jugovzhodni strani pripadajoči zaselek Láporska Gôrca (v Láporski Gôrci, iz Láporske Gôrce), na severni strani Túrnše (v Túrnšah, túrnški, Túrnščani) (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 540).

Gôrca je manjšalnica od *gôra*. Občnoimenski pomen besede *gorica* je 'majhna gora, grič', kasneje v vzhodnih vinorodnih krajih tudi 'grič z vinogradi' (Snoj, M., 2009, str. 144).

Túrnše je izpeljano iz *túren* oziroma 'stolp' ter prvotno označuje mesto, na katerem stoji stolp (Snoj, M., 2009, str. 443).

Laporje je blatna vas. Nekoč je bilo na poteh, ki so vodile vanj, veliko ilovice in ljudje so stežka prihajali v vas (Janez Osvald, 2016).

Lévič -a m: v Léviču; prid. léviški, prebivalci Lévičani (Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 168). Močvirni dolinski travniki. Kraj je prvič izpričan leta 1451. Pred drugo svetovno vojno je bil Levič zaselek Žabljeka (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 540).

Levič je prvič omenjen leta 1451 (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 423).

V župnijski kroniki so navedena tudi nekdanja poimenovanja kraja Levič, in sicer se zanj pojavljajo imena Rupe, Črete, Kamjek, Dolič (Župnijska kronika laporske župnije, 1839).

Krajevno ime je izpeljano iz osebnega imena Lev, ki se pri nas ohranja še v priimku Levec. Starovisokonemško ime Leo pomeni dobesedno 'drzen, pogumen kot lev' (Snoj, M., 2009, str. 232).

Prétrež -a m: v/na Prétrežu; prid. prétreški; prebivalci Prétrežani. Najstarejši zapis kraja je iz leta 1307 (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 547; Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 244).

Izpeljano iz občnega imena prétrg, kar lahko označuje vse, zaradi česar je svet pretrgan, npr. potok, reka, prekop, dolina, steza, gorski prehod ali globlja predrtina, razpora med vrhovi ali gorskimi čoki (Snoj, M., 2009, str. 332).

Rázgor pri Žábljeku -a m: v Rázgorju; rázgorski; Rázgorčani. Občno ime rázor pomeni 'brazda, ki jo naredi ralo ali plug, orni jarek'. Ime ne kaže na poljedelsko dejavnost, temveč na razbrazdano, razorano zemeljsko površje (Snoj, M., 2009, str. 349).

Pridevnik je tudi rázgorški. Kraj je bil pred drugo svetovno vojno zaselek Žabljeka (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 548).

Štátenberg -a m: v/na Štátenbergu; štátenberški; iz/s Štátenberga; prebivalci Štátenberžáni (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 556; Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 307).

Etimološki slovar ne navaja izvora imena, ki pa je prevzeto iz nemščine in bi glede na to, da se stari grad Štátenberg prvič omenja kot castrum Stetenburch leta 1250, ko so ga pozidali deželnoknežji fevdniki na griču (487 m) nad zaselkom Stári Grád pri Mákolah (Dvorec Štátenberg, 2016).

Štátenberg nastopa v listinah leta 1242, ko se je Friedrik iz Ptuja oddolžil nadškofiji z dohodki posesti, katere je imela njegova pokojna soproga Heradis – de praedio sive proprietate memoratae dominai sitae apud Staetenburch. Beseda apud daje slutiti, da je z imenom že mišljen grad (Stopar, I., 1991, str.134).

Občnoimenski pomen grád je 'veliko, utrjeno poslopje, utrdba'. Pomeni torej 'utrjena naselbina' (Snoj, M., 2009, str. 469).

Prvotno ime Stetenburch kaže namreč prej na nemško poimenovanje Burg 'grad' kot na današnji Berg 'hrib'. Nemški pridevnik stetig pomeni 'stalen'. Krajevno ime bi torej lahko pomenilo stalno utrjeno naselbino.

Prvotni grajski posestniki in morda tudi ustanovitelji so bili vitezi Štátenberški, ki se omenjajo leta 1220 in 1277 (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 415).

Tako lahko sklepamo, da je naselbinsko ime nastalo iz osebnega lastnega imena.

Štatenberg je gotovo v zvezi s Štatenberžani. Ime rodovine verjetneje izvira iz nekega krajevnega *Stadtenberg*, *Stadtberg*, *Städtenberg* ali *Stettenberg*, ki se najdejo v Avstriji in na Nemškem. V prvem delu je torej najverjetneje nemški *Stadt* »mesto«, v drugem *Berg* »gora«: torej »mestni hrib«. Zapisi, ki kažejo na *Burg*, označujejo grad, utrdbo, in ne celotnega kraja, kot ste pravilno ugotovili iz latinskega zapisa. V srednjeveških zapisih prevladuje *berc* »gora«, npr. l. 1201 *Fridericus de Statenberc*, kasneje vse pogosteje s preglasom, npr. l. 1352 *Staetenberch*, 1386 *Stetenberg* (Snoj, 2016)

Vrhóle pri Láporju *-hól* ž mn.: v Vrhólah; prid. vrhólski; preb. im. Vrhólčan, -ka. Zanimiva je raba predloga *v*, saj se kraj Vrhóle pri Slovénski Bítrici veže s predlogom *na* (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 559).

Krajevno ime Vrhóle izhaja iz tož. mn. občnega imena vrhól 'vrh' (Snoj, M., 2009, str. 469).

Zgórnja Brežnica *-e -e* ž: na Zgórnji Brežnici; prid. brežníški/zgórnjebrežníški; prebivalci Brežničani/Zgórnjebrežničani (Krajevni leksikon Slovenije IV, 1980, str. 561; Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 348).

Kraj Zgornja Brežnica je naveden kot Graben. Na gradu Turnše v Zgornji Brežnici so nekoč živeli graščaki Tiergotti, ki so morda imeli jelene, tako da bi izraz lahko izviral iz nemške besede Tiergarten, kar pomeni živalski vrt (Janez Osvald, 2016).

Druga imena za Zgornjo Brežnico so še Melje, Njiva (Župnijska kronika laporske župnije, 1839).

Brežnica je gotovo iz *breg*, kakor je npr. *Ložnica* iz *log* ali *Drežnica* iz *drezga*. Iz *breza* bi s to pripono pričakovali *Bréznica* z *z-jem* in ne *ž-jem* ter naglasom na prvem zlogu (Snoj, 2016).

Žábljek *-a* m: v Žábljeku; prid. žáblječanski; prebivalci Žáblječani (Priročni krajevni leksikon Slovenije, 1996, str. 355). Ime je izpeljano iz žába (Snoj, M., 2009, str. 485).

Ime je kraj dobil po žabah (nekdanja prebivalka Žabljeka, 2016).

Ime je kraj dobil po žeblijih, ker so nekoč v njem žebjarji izdelovali žeblje (pokojna prebivalka Žabljeka povedala sedanjemu prebivalcu, 2016).

Kraj Žabljek se imenuje po žabah, lahko pa tudi po žeblijih. Tamkajšnji prebivalci so bili nekoč kovači, ki so izdelovali žeblje, tako da je kraj znan tudi po tem (Janez Osvald, 2016).

Vas je prvič omenjena leta 1436. Nekoč je vključevala zaselka Razgor in Levič (Krajevni leksikon dravske banovine, 1937, str. 423).

Žabljek je nedvomno iz *žaba*, kakor je npr. *Orljek* iz *orel* ali *Oševljek* iz *oša*, *olša* »jelša«. Izvajanje iz *žebelj* je napačno, ker iz *e-ja* ne bi pričakovali *a* in ker se žeblju v lokalnem narečju reče *žrebelj*, kar je prvotneje od knjižnega *žebelj*. Poleg tega se kraji praviloma ne imenujejo po tako majhnem izdelku človeških rok. Na *Ribnico* se tu ne morete sklicevati, ker je to ime tvorjeno z drugo pripono. *Ribnica* je tvorbeno primerljiva z *Žabnico* (prof. dr. Marko Snoj, 2016).